

Reportaže o televizijskom i radijskom novinarstvu

Punek, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:922063>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 176_NOV_2020

Reportaže o televizijskom i radijskom novinarstvu

Mateja Punek, 2659/336

Koprivnica, rujan 2020.

Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Završni rad br. 176_NOV_2020

Reportaže o televizijskom i radijskom novinarstvu

Studentica

Mateja Punek, 2659/336

Mentorica

Lidija Dujić, doc. dr. sc.

Koprivnica, rujan 2020.

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo		
STUDIJ	preddiplomski sveučilišni studij Novinarstvo		
PRISTUPNIK	Mateja Punek	MATIČNI BROJ	2659/336
DATUM	4. 9. 2020.	KOLEGIJ	Novinarska radionica 2
NASLOV RADA	Reportaže o televizijskom i radijskom novinarstvu		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Reportage on Television and Radio Journalism		

MENTOR	Lidija Dujić	ZVANJE	docentica
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. prof. dr. sc. Sead Alić, predsjednik		
	2. doc. dr. sc. Irena Radej Miličić, članica		
	3. doc. dr. sc. Lidija Dujić, mentorica		
	4. doc. dr. sc. Krešimir Lacković, zamjenski član		
	5. _____		

Zadatak završnog rada

BROJ	176_NOV_2020
OPIS	

Završni rad temelji se na snimljenim reportažama "Osvrt na televizijsko novinarstvo" i "Osvrt na radijsko novinarstvo", od kojih je prva bila pripremljena kao seminarski rad za kolegij Novinarska radionica 2 dok je druga nastala kao njezin nastavak u drugom mediju. Obje se reportaže bave primjerima dobre novinarske prakse unutar hrvatskoga medijskog prostora, koja se u pisanom dijelu završnoga rada kontekstualizira teorijskim i stručnim spoznajama.

U radu je potrebno:

1. Uvodno postaviti teorijski okvir istraživane teme.
2. Analizirati ulogu reportaže na različitim medijskim platformama.
3. Izložiti metodologiju i rezultate praktičnoga dijela rada.
4. Osvrnuti se na aspekt profesionalnoga i etičnoga novinarstva.
5. Izvesti zaključak o reportaži kao "kraljici" novinarskih žanrova.

ZADATAK URUČEN	4.9.2020.	POTPIS MENTORA	
----------------	-----------	----------------	--

Predgovor

Iako prema godini rođenja pripadam tzv. „generaciji Z“, odnosno modernoj i naprednoj generaciji koja je odrasla uz internet i društvene mreže, rekla bih za sebe da ipak pripadam onima koji su bili više privrženi televiziji kao i tradicionalnim medijima općenito. Tako od malih nogu nisam maštala o popularnosti na društvenim mrežama, već o tome da preko malih ekrana uskočim u svako kućanstvo s udarnom, zanimljivom i atraktivnom pričom. Ljubav prema novinarstvu počela je s mojim prvim javljanjima iz kartonske kutije koja je predstavljala televiziju, a kasnije sam se dohvatila kamere i snimala događaje po selu pa se može reći da su to ujedno bili i moji prvi pokušaji snimanja reportaža. S obzirom na to da tada nije sve bilo toliko moderno i napredno, svaka se dječja igra temeljila na improvizaciji koja je zahtijevala upornost, snalažljivost i kreativnost. Ujedno su to tri osobine kojima bih samu sebe opisala i koje su me dovele i do ovoga završnog rada. Osim velike ljubavi prema snimanju koja već dugo postoji, posebno me raduje onaj „nevidljivi“ dio koji zahtjeva nešto više razmišljanja, dozu hrabrosti, puno kreativnosti i snalažljivosti, a uključuje razradu teme, kontaktiranje sugovornika, pripremu pitanja i sve one tehničke pojedinosti kako bi konačan proizvod bio onakav kakav treba biti. Moji afiniteti prema kreiranju multimedijiskoga sadržaja postoje jako dugo, no ponekad samo treba vremena ili hrabrosti da to dođe do izražaja. Svaki individualni zadatak kroz protekle tri akademske godine za mene je predstavljao izazov kojemu sam pristupila s velikom znatiželjom, no tek sam upoznavanjem s reportažom napokon pronašla nešto što je spoj svega onog što volim. Moram priznati kako je snimanje reportaže bila najbolja odluka koju sam donijela iako sam svjesno riskirala zbog nedovoljno iskustva. Danas, s ovoga gledišta samoj bih sebi rekla „hvala“ jer mi je naizgled obična reportaža u svakom pogledu obilježila preddiplomski studij, odnosno poglavlje života koje ću pamtili samo po dobrom. Upravo iz toga razloga posvećujem i završni rad „kraljici“ novinarskih žanrova kako bih zaokružila protekle tri, za mene, vrlo uspješne i sretne akademske godine.

Željela bih zahvaliti svima onima koji su me pratili kroz čitav život, iskreno se radovali svakom mojem uspjehu i napretku, vjerovali u mene i bili mi u svakom trenutku podrška i vjetar u leđa. Hvala mentorici doc. dr. sc. Lidiji Dujić na vremenu izdvojenom za ovaj rad, pomoći, savjetima i cjelokupnom mentoriranju. Veliko hvala želim uputiti i svojem Sjeveru na svemu kroz što smo prošli u ove tri godine zajedničkoga učenja i druženja, kao i ekipi emisije Provjereni i radijske postaje Antena Zagreb koji su mi pomogli da ostvarim svoje ciljeve. Hvala svima na predivnoj transformaciji u djevojku koja je danas hrabrija, samouvjerenija i otvorenija prema životu koji tek dolazi.

Sažetak

Žanr je svakako jedan od faktora koji utječe na opredijeljenost publike za određenu medijsku platformu ili medij uopće. Na prvi je pogled teško točno detektirati žanr pa tako velik dio medijske publike većinu tekstova uspoređuje s vijestima ili člancima, a videozapise, odnosno snimljene materijale koji se prilažu kao oprema tekstu ili emitiraju na televiziji – poistovjećuju s reportažom. Iako je publici vjerojatno najvažniji sadržaj koji čitaju, gledaju ili slušaju, u novinarskoj struci to je nešto drugačije. Kako bi profesionalno novinarstvo opstalo ili preživjelo neprofesionalne izazove digitalnoga doba, vrlo je važno voditi računa o tzv. „zlatnim pravilima“ žanra, uz dakako neophodnu prilagodbu određenoj medijskoj platformi.

Ovaj završni rad bavi se različitim aspektima ove teme – u rasponu od teorijskoga određenja žanra (definiranja reportaže, njezinih obilježja i podvrsta te pozicioniranja i značaja na različitim medijskim platformama) do istraživačkoga, odnosno praktičnoga dijela (koji se temelji na dvjema snimljenim reportažama, a obuhvaća čitav proces njihova nastanka).

Kao primjer dobre novinarske prakse unutar hrvatskoga medijskog prostora može se izdvojiti istraživačka emisija Nove TV, *Provjereno*, koja već 13 godina emitira reportaže od društvene važnosti, a po svojem sadržaju i kvaliteti izdvaja se od ostalih sličnih emisija. Prva snimljena reportaža posvećena je upravo emisiji *Provjereno*, s namjerom da u toj „priči“ novinari predstave i sebe i svoju viziju novinarstva. Druga snimljena reportaža kreirana je s istom idejom na primjeru jedne od poznatijih i slušanijih radijskih postaja, Antena Zagreb. Iako se ovi mediji na prvi pogled u potpunosti razlikuju, odabrani su zato kako bi prikazali stvarnu sliku novinarstva i novinara, iz više različitih uglova.

Ključne riječi: žanr, reportaža, emisija *Provjereno*, Antena Zagreb

Summary

Genre is certainly one of the factors influencing audiences' commitment to a particular media platform or media in general. At first glance, it is difficult to accurately detect a certain genre, so a large part of the media audience compares most texts with news or articles, and video or recorded materials that are attached as text equipment or broadcasted on television – they identify as reports. While audiences' most important content is what they read, watch, or listen to, in the journalistic profession, focus is placed on more than the subject itself. In order for professional journalism to last or survive the unprofessional challenges of the digital age, it is very important to take into account the so-called "golden rules" of the genre, with the necessary adaptation to a certain media platform.

This final paper deals with various aspects of this topic - ranging from the theoretical definition of the genre (definition of the report, its features and subtypes, positioning and importance on various media platforms) to the research or practical part (based on two recorded reports which include the whole process of their creation).

An example of good journalistic practice within the Croatian media space is the research programme Nova TV, *Provjereno*, which has been broadcasting reports of social importance for 13 years, and stands out from other similar shows in terms of their content and quality. The first recorded report was dedicated to the show *Provjereno*, with the intention of presenting themselves and their vision of journalism. The second recorded report was created with the same idea on the example of one of the most famous and listened radio station, Antena Zagreb. Although these media are completely different at first glance, they were chosen to present a real picture of journalism and journalists, from several different perspectives.

Keywords: genre, reportage, *Provjereno* programme, Antena Zagreb

Popis korištenih kratica

HRT	Hrvatska radiotelevizija
HND	Hrvatsko novinarsko društvo
PR	<i>Public relations</i> – Odnosi s javnošću
HHO	Hrvatski helsinški odbor
URL	<i>Uniform Resource Locator</i> – Usklađeni lokator sadržaja

Sadržaj

1.	Uvod	1
2.	Reportaža kao „kraljica“ novinarskih žanrova	2
2.1.	Odlika dobre reportaže.....	2
2.2.	Osnovna podjela reportaže.....	3
3.	Uloga reportaže na različitim medijskim platformama	4
3.1.	Pisana reportaža	4
3.1.1.	Pravila pisanja reportaže.....	5
3.1.2.	Fotoreportaža i fotoreporter.....	5
3.1.3.	„12 najboljih reportaža iz Hrvatske“	6
3.1.4.	Položaj današnje pisane reportaže u odnosu na nekadašnju.....	6
3.2.	Radijska reportaža.....	7
3.2.1.	Radio drama.....	8
3.2.2.	Radionica „Radijska reportaža“.....	9
3.3.	Televizijska reportaža	9
3.3.1.	Zadaća televizijskog reportera.....	9
3.3.2.	Tehnička strana reportaže	10
3.3.3.	Podjela reportaže prema tehnološkom ostvarenju	11
4.	Emisija Provjereno kao primjer dobre prakse	11
4.1.	Nagrade	12
5.	Reportaža „Osvrt na televizijsko novinarstvo“	14
5.1.	Kontakt i organizacija	14
5.2.	Snimanje reportaže.....	16
5.3.	Montaža snimljenog materijala.....	17
5.4.	Objava	22
6.	Reportaža „Osvrt na radijsko novinarstvo“	26
6.1.	Kontakt i organizacija	26
6.2.	Snimanje reportaže.....	27
6.3.	Montaža snimljenog materijala.....	28
6.4.	Objava	28
7.	Profesionalno i etično novinarstvo	30
8.	Zaključak	31
9.	Literatura	33
10.	Popis slika.....	36

1. Uvod

Ovaj završni rad bavi se najzahtjevnijim i najsloženijim novinarskim žanrom, reportažom, koja se zbog svih svojih obilježja smatra „kraljicom“ novinarskih žanrova. U radu će se pokušati objasniti zašto je reportaža dobila ovaj naziv, što je to što je izdvaja u odnosu na druge žanrove te kako uopće nastaje dobra reportaža. Iako se smatra kako kvalitetne reportaže, kao i njihova forma, unutar hrvatskoga medijskog prostora polako izumiru zbog vrlo maloga broja medija koji svoj prostor posvećuju upravo njima – u svojem završnom radu želim prikazati drugu stranu reportaže koja još uvijek živi onako kako najbolje zna.

Prvi dio završnoga rada obuhvaća teorijski dio u kojemu se definira žanr te određuju vrste, struktura i obilježja dobre reportaže. Drugi dio završnoga rada posvećen je istraživačkom, odnosno praktičnom radu, koji se temelji na dvjema snimljenim reportažama – o televizijskim i radijskim novinarima i novinarstvu. Prva od njih je reportaža „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ snimljena u redakciji televizijske kuće Nova TV, na primjeru istraživačke emisije Provjereno dok je druga reportaža „Osvrt na radijsko novinarstvo“ snimljena na primjeru radijske postaje Antena Zagreb i svojevrsni je nastavak prve reportaže. Glavni je cilj planiranja i realiziranja spomenutih reportaža bio prikazati sliku novinarstva onakvu kakvu mi kao gledatelji ili slušatelji ovih ili sličnih medija nemamo prilike vidjeti. Ono što sam postigla tijekom posjeta ovim dvjema medijskim kućama nije bilo samo iskustvo u snimanju reportaža, komuniciranja sa sugovornicima i vođenja svojega malog projekta, već i razumijevanje velikoga dijela struke – što je dodatno potvrdilo moju odluku da je novinarstvo posao kojim se u budućnosti želim baviti.

Ideja za ovaj završni rad i potekla je od reportaža koje sam sama odabrala, snimila, montirala i objavila. U sve to sam ušla samoinicijativno uz puno želje, volje i ljubavi prema novinarstvu. Svrha mojih reportaža bila je postići to da publici – ali i sebi – prikažem onu stranu novinarstva koja je većini nevidljiva. U skladu s time postavila sam i osnovnu tezu svoga završnoga rada da iza profesionalnoga novinarstva ne stoje „zvijezde“ kojima je prioritet popularnost, već novinari koji sebe i svoj posao gledaju kao poziv u službi i interesu javnosti, što publika prepoznaje i cijeni.

2. Reportaža kao „kraljica“ novinarskih žanrova

Definicija reportaže nije jedna od onih koju je teško razumjeti ili objasniti, štoviše, gotovo svaka od definicija, iako je riječ o različitim autorima, objašnjava je na vrlo sličan način. Autorica knjige *Televizijske vijesti* Tena Perišin ponudila je ovakvu definiciju reportaže: „Reportaža (lat. *reportare* – prikupiti) novinarska je vrsta koja prepričava prostorno i vremensko ograničenu priču, a odlikuje je vrstan stil. Reporter pripovijeda iz perspektive svjedoka, a cilj je da se primatelju informacije s pomoću njegova gledišta omogući da i sam doživi opisane događaje. Reportaža može imati osobnu notu i daje pogled iznutra na neki događaj te nema tematskih ograničenja.“ (Perišin 2010: 83). Prilikom kreiranja reportaže, neovisno o medijskoj platformi na kojoj se ona plasira, veliku ulogu i odgovornost ima sam novinar¹, odnosno reporter² koji, prije svega, mora biti u potpunosti posvećen svakom segmentu rada koji reportaža zahtjeva i pritom se voditi svim odlikama dobre reportaže.

2.1. Odlika dobre reportaže

Reportaža zahtjeva dobar novinarski nos za pronalaskom teme, a potom i temeljite pripreme za realizaciju čitavoga zadatka. Kako bi ta realizacija bila uspješna, neophodno je ne samo poznavanje tematike priče i njezinih pojedinosti (što uključuje prethodno istraživanje), nego i prisutnost na licu mjesta kao očevidac događaja, otvorenost prema temi i potencijalnim sugovornicima, radoznalost, sposobnost zapažanja detalja i sl. Osim toga, važno je da kompozicija reportaže, koja se sastoji od uvoda, zapleta, kulminacije, raspleta ili obrata i poruke, bude kompletna. Također, važno je naglasiti kako reportaža mora biti autentična, a tema stvarni događaj. Upravo je tema ta koja privlači najveću pažnju publike pa je poseban izazov svakoga novinara prepoznati temu u kojoj će se publika pronaći. „Ljudska priča ili *human interest story*, postala je važan sastojak svih medija. Ljudi u prvom planu, ljudi neobičnih sudbina, ljudi sretni, ljudi koji pate, koji vole, ljudi žrtve, ljudi koji se ne snalaze u suvremenom životu: sve su to likovi brojnih reportaža što ih objavljuju novine, radio i televizija.“ (Malović 2005: 329). Upravo takve teme i likovi izazivaju određene emocije kod ljudi, što je svakako jedan od ciljeva reportaže. Reportaža se, ako je usporedimo s ostalim novinarskim žanrovima, može temeljiti na određenoj vijesti ili događaju, no po svojoj strukturi mnogo je slobodnija i ovisi o sposobnostima novinara/reportera. Upravo iz toga razloga, odlika profesionalnoga novinara/reportera jest upornost, spretnost, kreativnost i zrelost. Sve te odlike utječu na izgled i kvalitetu završnoga proizvoda koji se plasira

¹ Imenica „novinar“ odnosi se na oba spola.

² Imenica „reporter“ odnosi se na oba spola.

javnosti putem određenih medijskih kanala. Cjelokupno gledajući, dobra reportaža rezultat je dobre pripreme, terenskoga rada i kreativnosti, što je i razlog zašto se smatra najzahtjevnijim i najsloženijim novinarskim žanrom, a u konačnici objašnjava i zašto je „kraljica“ novinarskih žanrova.

2.2. Osnovna podjela reportaže

Autor knjige *Osnove znanosti o novinarstvu* Marko Sapunar navodi kako se prema tematici i području koje obuhvaćaju reportaže dijele u tri osnovne kategorije – dokumentarne, autentične i dramske, odnosno dramatizirane.

Dokumentarnu reportažu možemo vrlo lako prepoznati po samoj tematici. Prema naslovu možemo zaključiti da je riječ o reportažama koje su posvećene određenom dijelu prošlosti, odnosno povijesnim događajima koji su obilježili neko povijesno razdoblje. Najčešće je riječ o obljetnicama i sličnim događajima koji aktualiziraju obradu prošlih događaja. Prilikom kreiranja takve vrste reportaže, novinaru je najveći zadatak dubinsko poznavanje područja koje tema obuhvaća, radi što kvalitetnijega završnog proizvoda. U takvim reportažama, osim poznavanja pozadine priče, odnosno povijesti, važno je pronaći sugovornika koji je na bilo koji način povezan i kompetentan za davanje izjave. „Da bi se dokumenti oživjeli, dobro je poslužiti se i svjedočenjem živih svjedoka i citatima onih koji su umrli. Na taj se način dobiva dramatizacija i svestranost u obradi teme.“ (Sapunar 1995: 114-115) Medijska kuća koja se zasigurno može istaknuti kao kreator dokumentarne reportaže jest Hrvatska radiotelevizija (u daljnjem tekstu: HRT). S obzirom na status jedine javne televizijske kuće u Hrvatskoj, upravo je HRT medij koji redovito plasira dokumentarne reportaže, a najistaknutije među njima su one povodom obljetnice obilježavanja Dana sjećanja na žrtve Vukovara, obljetnice Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i sl.

Autentična reportaža s tehnološke je strane gotovo jednaka dokumentarnoj reportaži, no razlikuje se po tematici jer su ovdje u središtu žive osobe i događaji koji su relativno aktualni (sadašnjost) i općedruštveno važni. Kako bi reportaža bila dinamičnija, ali i potpunija, koriste se kraće izjave i intervjui većega broja sugovornika (od predstavnika vlasti, nadležnih službi do svjedoka), isprepleteni kadrovima koji dodatno upotpunjuju dojam čitave priče. Po takvoj vrsti reportaža najprepoznatljivija je Nova TV, odnosno istraživačka emisija *Provjereno*, emisija *Potruga* RTL televizije te *Labirint* HRT-a.

Iako i dokumentarna i autentična reportaža posjeduju dramske elemente i višeslojne priče, ove dvije odlike najprepoznatljivije su u dramatiziranim reportažama. Ono što se u njima posebno ostvaruje jesu atraktivnost, zanimljivost, dramska zbijenost i slikovitost. U odnosu na druge dvije

navedene vrste, ovakav se tip reportaže temelji na uporabi režijskih zahvata zbog čega graniči s radiotelevizijskom dramom (Sapunar 1995: 114-115).

3. Uloga reportaže na različitim medijskim platformama

Reportaža se može ostvariti u sva tri, odnosno četiri medija – na portalima i u novinama kao pisana reportaža, na radiju kao radijska reportaža te na televiziji kao televizijska reportaža. Iako je najstarija upravo pisana, odnosno reportaža namijenjena novinskim stupcima, takva se forma sve više svodi na dobar putopis ili dobro prezentiranu novinsku priču pa se najpogodnijim reportažama smatraju one oblikovane za potrebe radija i televizije.

3.1. Pisana reportaža

Pisana reportaža je najstariji oblik reportaže, a od samih početaka taj novinarski žanr svojata i književnost pa se i novinarstvo u tom dijelu približilo književnosti. Iako je sve počelo od pisanoga oblika koji se tiskao za novine i druge tiskovine, danas je pisana reportaža, barem što se tiskanih medija tiče, djelomično izumrla. To potvrđuje i članak s portala *Promise.hr* posvećen Zvonimiru Milčecu koji je bio pisac, iskusni novinar i bivši urednik *Večernjeg lista*. Kroz svoju novinarsku karijeru, uvidjevši u kakvom je stanju reportaža, pokušao je osvijestiti mlade novinare o važnosti toga žanra, inzistirajući na njezinu pisanju i oživljavanju. Ni nakon toga situacija se nije značajno promijenila pa pomaci u oživljavanju pisane reportaže gotovo da ne postoje. Damir Kramarić, autor spomenutoga članka, čitavu je situaciju prokomentirao vidno razočarano: „Bez ‘kraljice’, novinarstvo je postalo i siromašno i plitko. No, tko će to današnjim urednicima i vlasnicima medija uopće objasniti?“³

Pozitivna strana svega toga su pojedini mediji i njihovi novinari koji i dalje donekle uspješno spašavaju i oživljavaju pisanu verziju reportaže. Neke od primjera dobrih pisanih reportaža možemo pronaći na portalima *Novatv.dnevnik.hr*, *Večernji.hr*, *Jutarnji.hr* i *24sata.hr* kao i u tjednicima *Globus*, *Nacional*, *Hrvatski tjednik*, *Katolički tjednik* i sl. Uz to se mogu istaknuti i mnogi novinari, tj. autori pisane reportaže koji su ujedno i nagrađeni u tom području, kao npr. Zoran Vitas, Vid Banić, Denis Mahmutović i Martin Lukavečki.

Ono po čemu su pisane reportaže posebno zahtjevne jest format koji ne prate ni slika ni zvuk, što znači da novinar, odnosno autor reportaže, mora odlično baratati riječima. Osim toga važno je

³ <http://promise.hr/novinare-poticao-pisanja-reportaza-kraljica-novinarstva-no-kraljice-izumrle-a-novinarstvo-zaglavilo-plicaku/>

i poštivati određena pravila prilikom oblikovanja teksta jer pogreške u tom slučaju nisu dobro došle. U kontekstu pisane reportaže često se spominje i tzv. reportažni izvještaj. Pavlinić (2001: 27) u svojoj knjizi *Stil i jezik novinara* reportažni izvještaj definira kao proširenu vijest u kojoj novinar preuzima ulogu izvjestitelja (reportera) s mjesta događaja. Prema njegovoj definiciji ovoga žanra i njegovim karakteristikama, reportažni se izvještaj zapravo podrazumijeva pod reportažom.

3.1.1. Pravila pisanja reportaže

Za što kvalitetnije pisanje reportaže, novinaru se prije svega mora omogućiti dovoljno vremena za pripremu, obilazak mjesta, prikupljanje izjava te u konačnici stavljanje svega na papir i oblikovanje. Svaka reportaža mora ispuniti zlatno pravilo 5W/H, odnosno odgovoriti na ključnih šest pitanja: tko, što, kada, gdje, kako i zašto? Vrlo je važna originalnost, dobro izražavanje, kompozicija, precizno navođenje podataka kao i umjerenost stilskih figura i žargona kako ne bi došlo do kontraefekta. Ono što svakako treba izbjegavati jesu komentari autora, statistika, predugački opisi i pokušaj prisilnoga izazivanja emocija kod čitatelja. Potrebno je voditi računa o točnosti podataka kao i etičnosti čitave reportaže. Što se tiče količine teksta, važno pravilo u pisanju bilo kojega novinarskog teksta jest staviti točku na vrijeme. Poželjnom duljinom pisane reportaže smatra se jedna novinska stranica, tj. kartica i pol teksta. Da bi reportaža bila potpuna, još jedno važno pravilo glasi „reci to slikom“. Malović je (1995: 75) u svojoj knjizi *Novine* značaj fotografije objasnio na sljedeći način: „Fotografija daje cjelovitost izvješću, bez nje se stvarnost ne može više vjerno prikazati.“ Dakle, reportaža mora sadržavati jasne fotografije/fotoreportaže jer je njihova uloga u masovnim medijima od velikoga značaja.

3.1.2. Fotoreportaža i fotoreporter

Fotoreportaža (foto + reportaža) poseban je oblik reportaže. Mrežno izdanje *Hrvatske enciklopedije* objašnjava fotoreportažu kao skladni sklop više fotografija o određenom događaju, pojavi ili личности koje su povezane s tekstem.⁴ Važnost fotografije posebno ističe Malović (1995: 75) objašnjavajući kako prikaz nekoga značajnog događaja bez fotografije nije dovoljno cjelovit, uvjerljiv i privlačan čitateljima. Također dodaje kako čitatelji više vjeruju tekstu s nedovoljno autentičnom slikom, nego čistom tekstu.

Temelj dobre fotografije leži u radu fotoreportera. „Fotoreporter ima moć da zbivanja učini javnima na specifičan način fotografske vještine, koja, zadržavajući dobro odabran trenutak, može u bljesku intuitivne spoznaje pokazati suštinu nekog događaja.“ (Dimitrović 2004: 103) Dakle,

⁴ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=20278>

prije svega mora biti novinar koji vješto prepoznaje fotovijest. Važno je da bude sklon istraživanju i objektivnosti, temeljit te da se služi temeljnim načelima novinarske profesije (Malović 1995: 75-76).

3.1.3. „12 najboljih reportaža iz Hrvatske“

Kao primjere dobre prakse pisane reportaže, povodom dvostruke obljetnice (pet godina izdavanja časopisa i 120 godina društva *National Geographic*) *National Geographic Hrvatska* 2008. godine izdao je knjigu *12 najboljih reportaža iz Hrvatske*. Osim što se iz nje može puno naučiti o samim temama o kojima su novinari/reporteri pisali, ova knjiga može biti odličan učitelj kako pristupiti reportaži te kako treba izgledati završni proizvod. Može se reći kako su izdvojene one najbolje od najboljih jer su „načinjene objektivima i perima hrvatskih autora osvojile mnoga priznanja kao najbolje među reportažama iz 37 zemalja u kojima se tiskaju lokalna izdanja *National Geographica*, priskrbivši hrvatskom izdanju zavidan ugled.“ (Prčić 2008: 5) Neki od naslova reportaža koje su zauzele svoje mjesto u 12 najboljih iz Hrvatske jesu „Neobični Zagreb“, „Naličje naših nacionalnih parkova“, „Viška bitka“, „Lastovsko podmorje“, i „Zagora iz zraka“. Osim iznimnih reportaža zasnovanih na kvalitetnom i poučnom tekstu kao i slikama koje dodatno „pričaju priču“, istaknuta su imena autora, odličnih reportera/novinaru u Hrvatskoj: Rudolf Aljinović, Ivona Lerman, Milan Tomljanović, Davor Rostuhar, Goran Sušić.

3.1.4. Položaj današnje pisane reportaže u odnosu na nekadašnjju

Iako danas pisana reportaža ne živi onako kako je to bilo nekada, postoje primjeri onih koji se i dalje trude da se trag pisanoj reportaži ne izgubi. Upravo je tome posvećen „Festival reportaže i reportera Fra Ma Fu“⁵ koji se već pet godina održava u Hrvatskoj s ciljem spomena na lik i djelo Franje Martina Fuisa, začetnika pisane (turističke) reportaže. Osim što je ostavio značajan trag u stvaranju reportaže, kao i u novinarstvu općenito, smatra se kako je upravo Fuis među prvima uveo i naglasio važnost fotografije u pisanoj reportaži. Radovi koji iz godine u godinu obogaćuju ovaj festival opisuju se kao idealan ishodišni kapital za otvaranje pitanja o položaju reportaže danas u odnosu na njezin nekadašnji položaj. Zaključak svih sudionika festivala jest taj da reportaža kao žanr sve više nestaje iz medija, a u članku pod nazivom „Reportaža izumire, a ni novinarstvo nije zdravo“⁶ objasnili su zašto je to tako. Kao ključni razlog nestanka pisanih reportaža navodi se

⁵ <https://framafu.com/>

⁶ <https://framafu.com/hr/hrvatska-rijec-subotica-reportaza-izumire-a-ni-novinarstvo-nije-zdravo/263/>

nezainteresiranost vlasnika i urednika medija da potiču svoje novinare na pisanje reportaža. Velikim dijelom, kao razlog pada pisanih reportaža smatra se upravo publika, odnosno čitatelji. Kako navode, mnoga istraživanja pokazala su kako se prosječan čitatelj na većini novinskih tekstova zadržava tek nekoliko sekundi koje najčešće posvećuje čitanju naslova. S obzirom na to da malo tko poseže za dugim tekstualnim formama, uloga novinara je da svoj tekst, u ovom slučaju reportažu, modernizira, odnosno prilagodi novom vremenu te skрати.

Budimir Žižović, jedan od sudionika festivala, ne smatra da je pisana reportaža nestala, već da je zahvaljujući modernizaciji i drugačijim potrebama publike dobila novi život. Takva je reportaža po njegovu mišljenju dobila svoj jezik („jezik buduće reportaže“) jer onaj stari jezik više ne funkcionira. Osim potrebe za prilagodbom novinarstva modernom vremenu, predsjednik HND-a Hrvoje Zovko navodi još jedan problem. On smatra kako problem gubitka prave i kvalitetne reportaže leži u činjenica da posao reportera sve više preuzimaju PR službe. S obzirom na to da se one prema svojim interesima u potpunosti suprotstavljaju novinarstvu, Zovko smatra kako tu nije riječ o reportaži, već o propagandi.

Da još uvijek postoje oni koji se profesionalno bave pisanjem reportaža i ujedno tome pristupaju s velikom željom i voljom, primjer je spomenuti festival „Fra Ma Fu“ i reportaže novinara, kao i sami novinari koji se svake godine okupljaju i odlaze kući sa zasluženim nagradama.

3.2. Radijska reportaža

U radijskom novinarstvu uglavnom se susrećemo s jednostavnim formama, poput najave, objave, vijesti i monologa ili dijaloga voditelja, koje prevladavaju i po kojima je određena postaja više ili manje slušana. S druge strane, postoje i neke složenije forme koje zahtijevaju određena znanja, vještine, dužu pripremu i sl., a u njih se između ostalih ubraja i reportaža. Za takve složenije novinarske forme poput reportaže, prostor u eteru je prilično ograničen pa se smatra kako je radijska reportaža dosta zanemaren žanr. „Reporterstvo je najmanje zastupljena forma u radijskim programima iako je, nedvojbeno, jedna od najradiofoničnijih formi. Javljanje s mjesta događaja izravno u program upravo je radiju i donijelo epitet najbržeg medija, ali su za održavanje te forme potrebni i određeni uvjeti, ponajprije tehnički i kadrovski.“ (Mučalo 2000: 121) Jedan od razloga slabe zastupljenosti radijskih reportaža jest taj što je danas sve više radijskih postaja koje su specijalizirane, odnosno njihov je program usmjeren prema određenoj tematici i glazbi. Tu je riječ o manjim radijskim postajama s manjim brojem novinara, koje su ujedno najzastupljenije u Hrvatskoj, pa je to još jedan od razloga zašto se zahtjevnije novinarske forme izbjegavaju. Zato reportaža i slične novinarske forme još uvijek preživljavaju u radijskim postajama fokusiranim na

javni interes i javni sadržaj. Takve postaje su uglavnom veće, imaju velik tim novinara i potrebnih stručnjaka pa je mogućnost realizacije reportaže svakako veća. Kao primjer možemo izdvojiti radijske postaje HRT-a koje su još uvijek kreatori radijskih reportaža, a njihovi nacionalni i regionalni programi omogućuju emitiranje istih unutar zemlje i izvan nje.⁷ Ovakav položaj i sadržaj radijskih postaja HRT-a ne začuđuje previše jer upravo te postaje imaju najdužu tradiciju u stvaranju mnogobrojnih novinarskih formi u Hrvatskoj, bez obzira na njihovu zahtjevnost.

Za razliku od televizije koja obuhvaća sve tri kategorije reportaža (dokumentarne, autentične i dramatizirane), radio je najviše naklonjen dramatiziranom. Mogućnosti koje nudi tehnička strana obrade reportaže (korekcije, naglašavanje, isticanje, dopune) ostvaruje visok stupanj dramatizacije. U kreiranju takve reportaže, neophodan je tim stručnjaka poput režisera, glazbenoga suradnika, novinara kao i različitih drugih stručnjaka iz područja koja je važno pokriti. Upravo taj stupanj dramatizacije koji se pokušava postići, ostvaruje najviši stvaralački domet reportaže kao simfonije koja pomoću pozadinskih zvukova i govora dočarava događaj.

3.2.1. Radio drama

Forma koja sve više preuzima identitet radijske reportaže jest radiodrama. Smatra se prijelaznim žanrom od novinarstva do umjetnosti s naglaskom na umjetnost zvuka, što je karakteristika koja je čini atraktivnom. S obzirom na to da je središte interesa radiodrame zvuk, a reportaže priča, možemo zaključiti kako je zapravo radijska reportaža spoj priče i radiodrame. Iako ni radiodrama nije toliko zastupljena unutar hrvatskoga medijskog prostora, mediji koji redovito proizvode ovu formu ipak postoje. I u ovom je slučaju HRT primjer medija kod kojega se pojavljuju ovakve forme, a područje koje obuhvaćaju je književnost u kojoj se, kako navode, doslovno „surfa“ po svjetskoj književnosti i potom prenosi pripovijetke i romane povijesnih velikana 19. i 20. stoljeća.⁸

⁷ <https://www.hrt.hr/291112/hrt/podaci-o-odasiljacima-za-programe-hrvatskog-radija>

⁸ <https://radio.hrt.hr/treci-program/emisija/radio-drama/681/>

3.2.2. Radionica „Radijska reportaža“

Iako mnogi smatraju kako reportaža kao žanr sve više nestaje iz medijskoga prostora ili je zamijenjena nekim drugim formama (npr. radiodramom), još uvijek postoje oni koji je optimistično pokušavaju oživjeti potičući mlade, buduće novinare, da posežu za tom novinarskom vrstom. Kao primjer oživljavanja, prije svega radija kao medija, a potom i radijske reportaže ističe se „Škola medijske kulture Dr. Ante Peterlić“. Iz godine u godinu pozivaju mlade novinare i one koji imaju bilo kakve afinitete prema tom području da na primjeru dobre prakse uče o novinarstvu. Višnja Biti, spisateljica i novinarka, u želji da svoju ljubav prema radiju prenese polaznicima škole, pokrenula je radionicu pod nazivom „Radijska reportaža“. Njezino dugogodišnje iskustvo i kvaliteta rada potvrđeni su brojnim nagradama HND-a i HRT-a, a u kratkom je intervju⁹ objasnila koliko je reportaža važna za radio kao medij. Uz naglasak da je radio vrlo intiman, obrazovan i duhovit medij te u svakom pogledu vrlo važan, u intervjuu ističe kako je reportaža kao žanr koji sadrži sve bitne elemente profesionalnoga novinarstva nešto što itekako može podići kvalitetu medija. Također ističe kako je radio sve manje atraktivan upravo zbog toga što živimo u svijetu vizualnih medija pa ujedno smatra kako je reportaža potencijalan spas da se to promijeni. Reportaže koje nastaju unutar ove radionice uspješno potiču mlade da svojim radom ožive radijsku reportažu i jednoga dana budu i sami inicijatori za povratak reportaža na sve medijske platforme. Ova škola i radionica odličan su primjer kako najzahtjevniji i najsloženiji žanr učiniti i najzabavnijim.

3.3. Televizijska reportaža

Televizijska reportaža zasigurno je najzastupljenija pa se može reći kako mogućnost izumiranja ove forme još uvijek nije na vidiku. Kao i u svakom drugom mediju, pravila za izradu reportaže su jednaka, no ono što je na ovoj platformi čini toliko uspješnom, traženom i voljenom jest skladan odnos između pokretnih slika, zvuka i govora. Takav odnos najbolje dočarava događaj i priču koja se prenosi pa je to jedan od važnijih razloga zašto publika ostaje najvjernija televizijskoj reportaži. Iako je proces realizacije reportaže u svakom mediju jednak, televizijska reportaža zahtjeva nešto više posla kao i veći tim stručnjaka. „Ta ‘upakirana rubrika’ kao finalni proizvod, rezultat je rada čitavog tima od urednika, reportera, snimatelja, asistenta snimatelja i vozača ekipe, pa do ljudi zaposlenih u samoj realizaciji emisije i tehničari.“ (Jakovljević 2016: 1309) Najveću zadaću i odgovornost ima reporter jer je on ujedno i nositelj čitavoga rada.

⁹ http://www.hfs.hr/nakladnistvo_zapis_detail.aspx?sif_clanci=34552#.Xxmxdp4zaUn

3.3.1. Zadaća televizijskog reportera

„Iako je doslovan prijevod riječi „reporter“ (engl.) izvjestitelj, u hrvatskoj praksi pod izrazom „izvjestitelj“ misli se na dobrog prenositelja informacije, a izraz reporter podrazumijeva veće i slobodnije korištenje iskustva i znanja te osobni prepoznatljiv stil.“ (Perišin 2010: 247). Rad televizijskoga reportera znatno se razlikuje od rada drugih reportera ili novinara općenito zato što on mora imati posebnu vještinu razmišljanja slikom. Reporterov osjećaj prema potencijalnoj temi koju će plasirati publici, privući će (ili neće) tu istu publiku. Može se reći da u televizijskoj reportaži sve počinje upravo od osjećaja reportera za temu i njegove dobro strukturirane ideje za kasniju realizaciju. To je ono što najviše doprinosi kvaliteti reportaže, kao i rejtingu same medijske kuće unutar koje se taj posao obavlja. Mihovilović je (2007: 192) posao reportera opisao kao uzbuđljiv posao koji novinara pretvara u bliskoga svjedoka, a često i sudionika mnogih događaja. Navodi kako i sam novinar ponekad postane dio nekoga događaja pa zahvaljujući tome što je otkrio ili napravio i sam postane novinska tema, čime može dobiti svojih „5 minuta slave“.

3.3.2. Tehnička strana reportaže

U televizijskom novinarstvu općenito, osim samih priča, neizmjerljivo je važno pripaziti na tehničku stranu o kojoj gledatelji uglavnom ne razmišljaju upravo zbog dobrog dojma koji ona omogućuje. U tu tehničku stranu ulazi snimanje i uređivanje, odnosno montaža. Da bi reportaža bila ugodna oku i uhu, važno je da se svaki od poslova tehničke prirode odrađuje unaprijed isplanirano. Tako je na primjer uloga reportera da prije dolaska na mjesto događaja objasni snimatelju svoju viziju onoga što želi postići. Osim za snimanja, važno je da reporter kao nositelj zadatka ima viziju konačnoga proizvoda spremnoga za javnost pa u tom slučaju mora objasniti stručnjaku za montažu što zapravo želi. Ne treba posebno naglašavati da snimatelj i montažer moraju biti stručnjaci u tom poslu jer velika odgovornost leži i u njihovim vještinama.

Perišin (2010: 82) u svojoj knjizi *Televizijske vijesti* navodi nekoliko osnovnih pravila kada je riječ o formi reportaže. Tako se na primjer naglašava kako televizijska reportaža mora biti raskadrirana jer su slika, tekst i montaža nerazdvojni u izvedbi svakoga složenog novinarskog žanra. Veliku važnost imaju prve sekunde reportaže koje moraju početi s dobrim kadrom, a potom privlačnom uvodnom rečenicom u *offu* jer je taj dio presudan za gledanost. Važno je naglasiti kako novinarova najava, odnosno uvodna rečenica mora odgovarati na jedno ili dva pitanja zlatnoga pravila 5W/H, kao na primjer tko ili što, kada ili gdje. Odnos slike, zvuka i govora mora pritom biti umjeren. „Novinarova je velika, ako ne i najbolja osobina da povremeno zašuti i dopusti da

nas ponese slika ili ton reportaže koju gledamo.“¹⁰ Vrlo je važno da se sadržaj reportaže prilagođava temi, a ne minutaži. Drugim riječima, važno je da se tema prikaže sa svih strana vrlo jasno bez nepotrebnoga opisivanja i ukrašavanja u svrhu što duljega trajanja. Uobičajeno trajanje televizijske reportaže kreće se u rasponu od tri do pet minuta jer je to optimalna minutaža unutar koje se kvalitetno i jasno može predstaviti određena tema. Vrlo je rijetko da reportaže sežu iznad 10 minuta, a u tom se slučaju približavaju formi dokumentarnoga filma.

3.3.3. Podjela reportaže prema tehnološkom ostvarenju

Kada je riječ o radiju i televiziji, prema tehnološkom ostvarenju reportaže se dijele na izravne i pripremljene. Kao što sam naziv govori, izravne reportaže nastaju izravnim prijenosom s mjesta događaja dok su pripremljene one koje prije puštanja u eter prolaze kroz proces oblikovanja, odnosno montaže. Bez obzira na to o kojoj je vrsti riječ, reporter se mora temeljito pripremiti.

Većinu reportaža koje imamo prilike vidjeti na različitim televizijskim programima pripadaju onim pripremljenim. To možemo vrlo lako prepoznati jer je riječ o reportaži koja je prošla kroz određeni proces „ušminkavanja“ u svrhu prekrivanja pogrešaka i nedostataka nastalih tijekom snimanja. Kod takvih reportaža – s obzirom na to da postoji mogućnost korekcije i obrade svakoga segmenta – prostora i opravdanja za pogreške nema.

S druge strane, izravne reportaže zahtijevaju najveću razinu pripreme, opreza, snalažljivosti i dobro razvijenih vještina, po čemu se i smatraju posebnim oblikom reportaže. Odgovornost je novinara koji stoji iza izravne reportaže velika pa je najpogodnije da takav posao obavlja vrhunski novinar iskusan na tom području. Kako je ovo najteži oblik novinarskoga stvaralaštva, važan je timski rad. U knjizi *Osnove znanosti o novinarstvu* Sapunar (1995: 115) nudi svoju formulu ostvarenja timskoga rada nazvanu „sustav ABC“ u kojoj je A = asistent, B = glavni reporter i C = kompanjon, rezervni reporter ili pomoćnik koji bi na neki način mogao doprinijeti samom poslu. Ono što je svakako neophodno prije izravnoga prijenosa, osim istraživanja teme, odnosi se na razgledavanje i upoznavanje s mjestom događaja na koje se odlazi te upoznavanje i prethodna komunikacija sa sugovornicima i/ili mještanima. Poželjno je da čitava reportaža bude spontana, ali vrlo organizirana, ozbiljna i profesionalna.

S obzirom na to da je radio više izravan medij od televizije, ovakve su reportaže „bezbolnije“ u radijskom novinarstvu jer tim koji je zadužen za kreiranje izravne reportaže mora voditi računa isključivo o zvuku dok je na televiziji svaki segment vrlo dominantan pa je potrebno mnogo više opreza.

¹⁰ http://www.hfs.hr/hfs/zapis_clanak_detail.asp?sif=394>

4. Emisija Provjereno kao primjer dobre prakse

Gotovo svaka televizijska kuća u Hrvatskoj ima barem jednu emisiju koja prenosi informacije u formi reportaže. Televizija je ujedno platforma na kojoj reportaže dolaze najviše do izražaja što i razlog zbog kojega velik dio publike prati i voli ovaj žanr. Sinonim za kvalitetnu reportažu u Hrvatskoj zasigurno je komercijalna televizijska kuća Nova TV, odnosno emisija Provjereno koju emitira. Provjereno je istraživačka emisija koja „priča priče koje moraju biti ispričane i mijenja društvo u kojem živimo nabolje“¹¹, a tematika reportaže zasnovana je na socijalnim i političkim problemima u Hrvatskoj. Osim što slovi kao jedna od malobrojnih emisija koje se bave istraživačkim novinarstvom, primjer je emisije u kojoj su upravo reportaže u fokusu.

Prema tehnološkom ostvarenju reportaže pripadaju u one pripremljene, a ako uzmemo u obzir formu, riječ je o autentičnim reportažama. Što se tiče samoga koncepta, emisija se emitira jedanput tjedno u trajanju od 45 minuta, a uključuje 4 do 5 reportaža koje u prosjeku traju 10-ak minuta, čime se približavaju formi dokumentarnoga filma. Da je ova emisija među uspješnijima u Hrvatskoj, osim statističkih podataka gledanost¹², pokazuje i njezin dugi vijek trajanja – 13 godina rada i 13 sezona Provjereno bilježi velike i značajne priče u kojima uvijek na kraju pravda bude zadovoljena, a život ipak nešto bolji.

Osim reportaža, ono po čemu je Provjereno također vrlo prepoznatljivo jesu novinari/reporteri i urednica/voditeljica emisije. Novinarski postav kakav imamo prilike gledati u svakoj od emisija svjesno riskira za pravedniji život drugih pa ih publika gleda s velikom dozom divljenja i poštovanja te doživljava superherojima ovoga vremena. Jedan od zadataka svakoga medija jest zaslužiti vjernost publike, a emisija Provjereno primjer je kojim putem ići kako bi se to postiglo.

¹¹ <https://novatv.dnevnik.hr/informativni/provjereno/>

¹² Portal dnevnik.hr navodi kako je emisija Provjereno u posljednjoj 13. sezoni bila u prosjeku najgledaniji format u svom slotu te da je bila 85,4% gledanija od prvog konkurenta i 263,7% od drugog konkurenta. Navodi se kako je najgledanija epizoda 13. sezone (2. travnja) dosegla oko 705 tisuća gledatelja čime je ostvarila udio u gledanosti 38,8%. Prosječni udio gledanosti 13. sezone iznosio je 34,9%.

4.1. Nagrade

Njihovu borbenost, trud, angažiranost i profesionalnost u radu potvrđuju mnogobrojne nominacije u različitim kategorijama, ali i prestižne nagrade koje prate njihov rad. Neke od nagrada su Večernjakova ruža (*Večernji list*) u kategoriji TV emisija godine¹³, Zlatni studio (*Jutarnji list*) u kategoriji TV voditelj/voditeljica i u kategoriji najbolje TV emisije¹⁴, nagrada Marija Jurić-Zagorka (HND) u kategoriji novinar godine¹⁵, nagrada Joško Kulušić (HHO) za doprinos u zaštiti ljudskih prava na području medijskoga djelovanja¹⁶ te nagrada Velebitska degenija (Zbora novinara za okoliš HND-a) za rad na području zaštite prirode.¹⁷

Prema svim ovim nagradama i više je nego vidljivo zašto se emisija *Provjereno* smatra primjerom dobre novinarske prakse. To se ne odnosi samo na izradu reportaže ili profesionalnosti u istraživačkom novinarstvu, već i na skromnost i jednostavnost novinara koji prije svega suosjećaju sa svojim sugovornicima, čime pokazuju da su i oni samo „obični“ ljudi. Važno je naglasiti kako takva vrsta novinarstva ne donosi samo titulu novinara/reportera već i borca za pravdu, pomoćnika u nevolji, prijatelja, u konačnici – velikoga čovjeka. Dakle, takav posao osim što obogaćuje u pogledu novinarskoga iskustva, obogaćuje i životnim iskustvom. Upravo je to razlog zašto svoju budućnost želim posvetiti reportaži i pričama koje ona „okrunjuje“.

¹³ <https://novatv.dnevnik.hr/informativni/provjereno/>

¹⁴ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/dodjela-zlatnog-studija-2020---596352.html>

¹⁵ <https://hnd.hr/nagrade-hnd-a-obrazlozenja-nagrada-po-kategorijama>

¹⁶ <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/ivana-paradzikovic-dobitnica-nagrade-josko-kulusic.html>

¹⁷ <https://www.poslovni.hr/lifestyle/dodijeljena-velebitska-degenija-nagrada-za-najbolji-novinarski-rad-s-podrucja-zastite-okolisa-i-prirode-328159>

5. Reportaža „Osvrt na televizijsko novinarstvo“¹⁸

Kao što sam navela u uvodu ovoga završnog rada, reportaža je nešto u čemu sam se u potpunosti pronašla. Oduvijek su me privlačili zadatci uz koje je stajala određena doza rizika pa sam za potrebe kolegija Novinarska radionica 2, čija je nositeljica ujedno i mentorica ovoga rada, odabrala baš reportažu, odnosno žanr koji je među zahtjevnijima. Nisam odabrala pisani oblik već videoformat koji je zahtijevao neke dodatne vještine s kojima se dotada nisam susretala. Isprva ni samoj sebi nisam vjerovala da bih takvu vrstu zadatka zaista mogla samostalno i uspješno svladati, no želja za izazovom ipak je presudila da se upustim u to i provjerim usvojena znanja i vještine. Svoju sam prvu samostalnu reportažu zato odlučila posvetiti onome zbog čega sam se jednim dijelom i zaljubila u novinarstvo. Riječ je o reportaži u kojoj sam željela prikazati drugu stranu emisije Provjereno u kojoj nositelji te emisije prezentiraju sliku o svom radu i sebi samima. Moram priznati kako mi je ta ideja vrlo brzo pala na pamet jer je to nešto što me kao obožavateljicu te emisije oduvijek zanimalo. Štoviše, bilo mi je čudno kako se nitko do tada nije sjetio tako nečega, jer – koga još ne zanima što se događa unutar redakcije kada se kamere ugase? I sama sam bila svjesna kako taj zadatak nije mala stvar, posebice zato što podrazumijeva dolazak u jednu takvu televizijsku postaju i angažiranje profesionalaca kao sugovornika. No, izgleda da je moja znatiželja i ustrajnost pregazila sve prepreke pa sam prije svega sebi, a potom i drugima dokazala ono najvažnije, a to je da uvijek treba pokušati. Naravno, do ostvarenja reportaže kao i ispunjenja zadatka za kolegij, bilo je potrebno proći kroz nekoliko faza i u svakoj toj fazi biti u potpunosti fokusiran na cilj.

5.1. Kontakt i organizacija

Kako bih uopće mogla planirati svoj zadatak, prva, neophodna faza bila je stupanje u kontakt s nekim tko ima ovlasti omogućiti mi i dopustiti dolazak u redakciju. Da bih ostvarila željeni kontakt, pronašla sam službenu e-mail adresu emisije Provjereno, a potom sastavila i mail. Prije svega sam se, naravno, predstavila te potom detaljno objasnila povod i cilj svoga javljanja. Nastojala sam da sadržaj e-maila bude u potpunosti jasan i služben kako bih ostavila dojam da ozbiljno mislim pristupiti tom zadatku i u potpunosti se prilagoditi njihovim uvjetima. S obzirom na to da dnevno dobiju mnogo e-mailova, imala sam na umu kako postoji mogućnost da se moj e-mail u svemu tome zagubi pa sam ga, kako bi ga primijetili i pročitali, prosljedila nekoliko puta sve dok nisam dobila odgovor: „Draga Mateja, razveselio nas je i oduševio tvoj prijedlog. Mi ti stojimo na raspolaganju.“ Već je to bio veliki vjetar u leđa.

¹⁸ Dostupna na: <https://www.youtube.com/watch?v=5D3yyd-1K3o&t=3s>

Sljedeća vrlo važna faza bila je organizacija svega potrebnog za snimanje, a to je prije svega bila rezervacija potrebne tehničke opreme. Osim toga, organizacija je zahtijevala i sastavljanje pitanja, izradu sinopsisa i tzv. knjige snimanja poznatije kao *storyboard*. „*Storyboards* su moćan način vizualnog prezentiranja informacija; linearni smjer stanica savršen je za pripovijedanje, objašnjavanje procesa i pokazivanje protoka vremena.“¹⁹ Za kreiranje *storyboarda* preuzela sam gotov predložak s praznim poljima te u programu Adobe Photoshop CC 2019 okvirno odredila željene kadrove. Čitava faza organizacije, odnosno pripreme, bila je neophodna za faze koje su slijedile.

<p>Scena: Prikaz sugovornika- plan „srednji“</p> 	<p>Scena: Prikaz detalja- plan „total“ i „američki“</p> 	<p>Scena: Prikaz sugovornika- plan „srednji“</p>
<p>Postavljanje jednog kadra za sve sugovornike. Kadar je ispred čitave redakcije koja u međuvremenu obavlja svoje poslove dok intervjui sa sugovornikom traje. Važno da sugovornik ne prekrije logotip televizijske kuće.</p>	<p>U tijeku intervjua slušati pažljivo sugovornikove odgovore zbog kasnijeg snimanja detalja koji moraju pratiti njihove odgovore. U montaži razbijati scene intervjua s puno detalja različitih planova i kadrova.</p>	<p>Pokušati svakog sugovornika pozicionirati na jednako mjesto kako se ne bi previše u montaži vidjelo odsakajanje.</p>
<p>Scena: Prikaz detalja- plan „krupni“</p> 	<p>Scena: Prikaz sugovornika- plan „srednji“</p> 	<p>Scena: Prikaz detalja- plan „detalj“</p>
<p>Osim redakcije, što više snimati sugovornike izvan intervjua- međusobno dogovaranje, pisanje po računalu i pratiti ih u ostalim aktivnostima.</p>	<p>Napraviti logičan slijed priča, tj. povezati odgovore sugovornika da oni sami vode čitavu reportažu. Priča ide cijelo vrijeme, s pauzama od nekoliko sekundi smjenjivanjem slike novinara i detalja- priča u offu.</p>	<p>Posnimati što više detalja koji direktno prikazuju što sugovornici rade. Važno imati puno više detalja od samog sadržaja intervjua da se prekriju eventualne greške i da se priča bolje dočara.</p>

Slika 5.1.1. Knjiga snimanja (*storyboard*) za potrebe snimanja reportaže

¹⁹ <https://www.storyboardthat.com/hr/blog/e/%C5%A1to-je-a-scenarija>

5.2. Snimanje reportaže

Datum snimanja reportaže bio je 30. svibnja 2019. godine. Potrebnu opremu za snimanje posudila sam u kabinetu tehničke opreme Sveučilišta Sjever, a riječ je bila o stativu Acebil I-605DX i fotoaparatu Canon EOS 4000D. Uz prethodno kreiran *storyboard* znala sam na koji ću način postaviti kadrove i što točno želim snimiti pa sam odmah počela sa snimanjem. Prilikom pripreme za dolazak na snimanje, osmislila sam desetak pitanja te ih postavila svakome od sugovornika. Pitanja su bila otvorena tako da već odgovori mogu formirati čitavu priču. Navodim nekoliko primjera pitanja koje sam postavila: „Kakva je bila vaša percepcija o novinarstvu prije nego što ste ozbiljno zakoračili u taj svijet?“, „Što mislite o novinarstvu i novinarima u Hrvatskoj?“, „Koliko je teško biti novinar emisije koja se bavi ozbiljnim socijalnim i političkim pričama, koje između ostalog po vas mogu biti opasne?“ i sl. Što se tiče samoga izbora sugovornika, u početku planiranja zadatka znala sam da će to biti upravo oni koji stoje iza cijele emisije, a to su glavna urednica i voditeljica Ivana Paradžiković te novinari/reporteri Ema Branica, Maja Medaković, Ana Malbaša, Mato Barišić i Kristijan Došen. Važno je naglasiti da sam reportažu snimala na dan kada se emisija emitira (četvrtak) pa sam i sama imala priliku sudjelovati u pripremama, odnosno nastajanju emisije. S obzirom na to da se reportaže snimaju na terenu, tu fazu nisam mogla uključiti u reportažu, za razliku od onoga čemu sam prisustvovala – snimanje uvodnoga dijela emisije, individualnih najava za svaku od reportaža i odjava emisije. U tom segmentu posebno me oduševio snimatelj emisije, koji mi je velikodušno otkrio neke od svojih trikova dobrog snimanja te ponudio pomoć ukoliko bude potrebna. Moram naglasiti kako su i svi drugi bili vrlo susretljivi i spremni pomoći pa sam kući, osim s puno snimljenoga materijala, otišla i s mnogo korisnih savjeta.

Slika 5.2.1. Kadar za intervjuiranje sugovornika

Slika 5.2.2. Snimanje najave za emisiju

5.3. Montaža snimljenog materijala

Nakon dana provedenoga u redakciji emisije Provjereno, koji je bio ispunjen snimanjem reportaže, druženjem s novinarima i ostalim zaposlenicima te u konačnici upoznavanjem s televizijskim novinarstvom, slijedila je najzahtjevnija faza – pregledavanje snimljenoga materijala i montaža. Iako je svaka prijašnja faza prošla i više nego zadovoljavajuće, dio koji je zahtijevao oblikovanje i sklapanje svega snimljenog u jedan format, djelomično me je obeshrabrio. Razlog tome je bilo potpuno nepoznavanje rukovanja programom za uređenje videa. Samim time čekala me mala obuka putem raznih YouTube videa pa potom onaj najzahtjevniji, ali i najkreativniji dio. Ono što me je djelomično izvuklo da se prilikom montiranja ne osjećam potpuno izgubljeno jest to što sam velik dio vremena, u pauzi od snimanja reportaže, provela upravo s montažerima emisije pa sam i u tom području dobila poneki savjet, ali i priliku da sudjelujem u procesu montaže i upoznam program koji sam kasnije i sama odabrala za montažu.

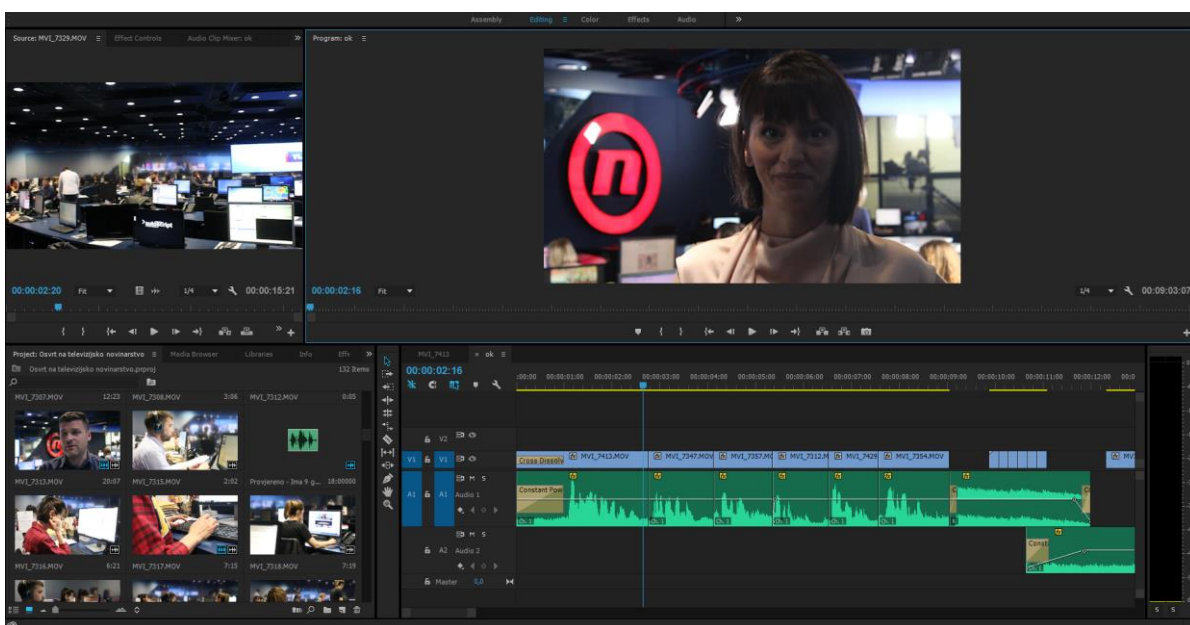
Program koji je zaslužan za završni izgled moje reportaže zove se Adobe Premiere Pro CC 2015 (u daljnjem tekstu: Premiere). „Premiere je široko korištena softverska aplikacija koja se koristi za uređivanje video zapisa, reklama i drugih filmskih, televizijskih i mrežnih videozapisa.“²⁰ Važi za jedan od najkvalitetnijih i najpogodnijih programa za te potrebe upravo zbog mnogobrojnih mogućnosti prilikom uređivanja, kao i alata kojima je jednostavno rukovati.

Slika 5.3.1. Vizualni identitet programa Adobe Premiere Pro

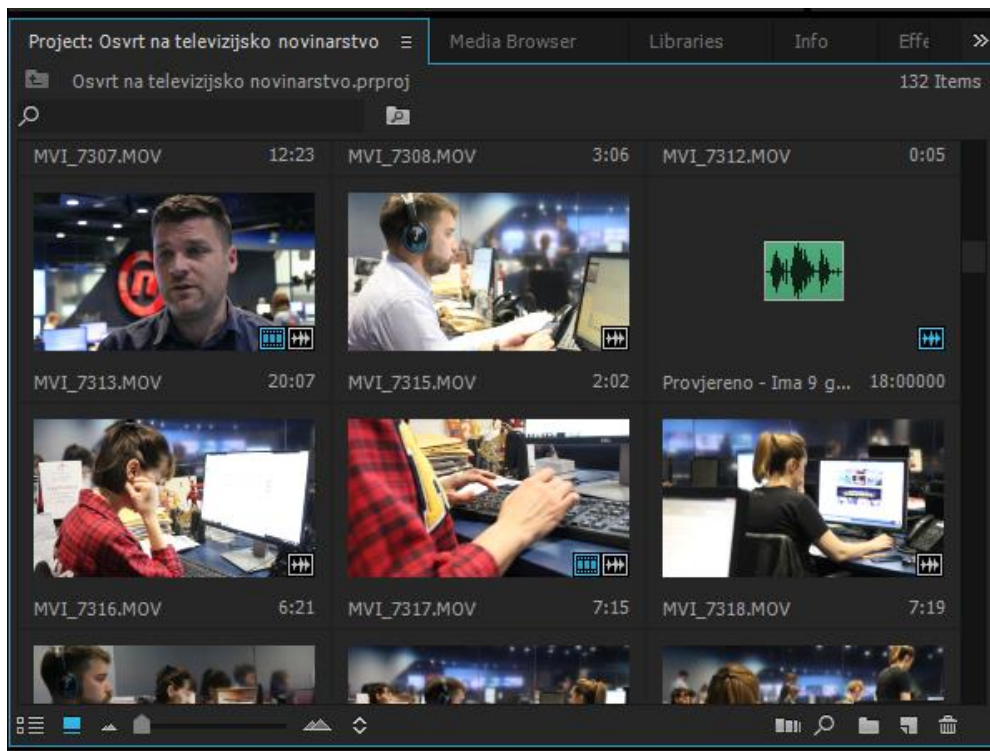
²⁰ Smith, Christopher. Agitraining.com. What is Premiere Pro. Dostupno na: <https://www.agitraining.com/adobe/premiere-pro/classes/what-is-premiere-pro>

Sapunar je (1995: 133) važnost montaže objasnio na sljedeći način: „Ono što su redigiranje, lektura i korektura zajedno u novinstvu, to je montaža u radijskom i televizijskom novinarstvu.“ U knjizi *Osnove znanosti o novinarstvu* navodi dvije glavne montažne strategije, a to su metoda „korak-po-korak“ i metoda „remiksa“. Za objašnjenje prve metode navodi kako je to način uređivanja u kojemu se svi potrebni montažni zahvati za svaki dio snimka izvedu odmah, dok drugu metodu objašnjava kao način uređivanja koji se temelji na predmontaži i nekoliko presnimavanja nakon kojih se dodaje po jedan element i tako sve dok svi elementi nisu dodani. S obzirom na to da mi je organizacija i preglednost vrlo važna, odlučila sam ići nekim smislenim redom, odnosno kako sama metoda kaže „korak-po-korak“, pa sam odabrala tu vrstu strategije. Naglasila bih kako je zahvaljujući segmentima glavnoga prozora rad u programu vrlo pregledan i organiziran pa je samim time idealan za početnike.

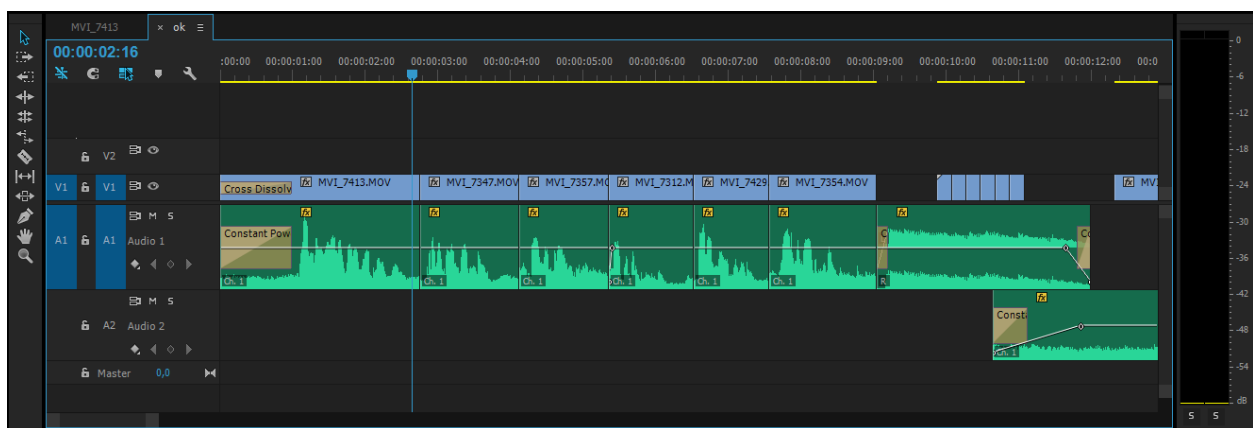
Slika 5.3.2. Glavni prozor programa Adobe Premiere Pro prilikom montaže videa „Osvrt na televizijsko novinarstvo“

Prije početka montaže, važno je pregledati sav snimljeni materijal te napraviti selekciju korisnoga i nekorisnoga materijala, a potom one korisne materijale ubaciti u program, tzv. prozor za odabir medijskoga sadržaja.

Slika 5.3.3. Prozor za odabir medijskog sadržaja

Nakon što sam taj dio odradila, na traku uređivanja sekvence ubacila sam sve snimljene intervjue kako bih ih prije svega okvirno povezala u smislenu priču, a potom krenula na uređivanje reportaže. Traka za uređivanje sastoji se od četiri glavna dijela, a to su alati koji služe za obradu materijala, audio i video trake za kontrolu slike i zvuka, prikaz sekvence te audiometar.

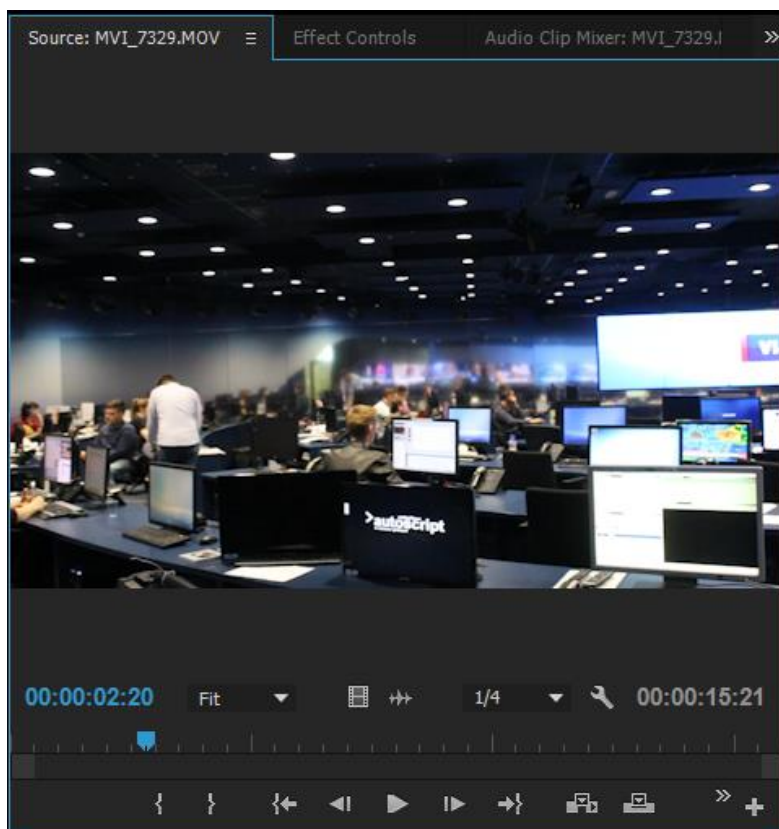
Slika 5.3.4. Traka za uređivanje sekvence

Prilikom obrade, traka za manipuliranje sekvencom povezana je sa segmentima prikaza trenutne sekvence koja služi lakšem praćenju svega onoga što se događa u uređivačkom procesu. Također je povezana i sa sekvencom prikaza trenutnoga medijskog sadržaja jer je ona glavni

posrednik i poveznica s prozorom za odabir medijskoga sadržaja. Osim toga, služi i kao podsjetnik na pripremljeni materijal koji se sljedeći ubacuje u traku za uređivanje/manipuliranje.

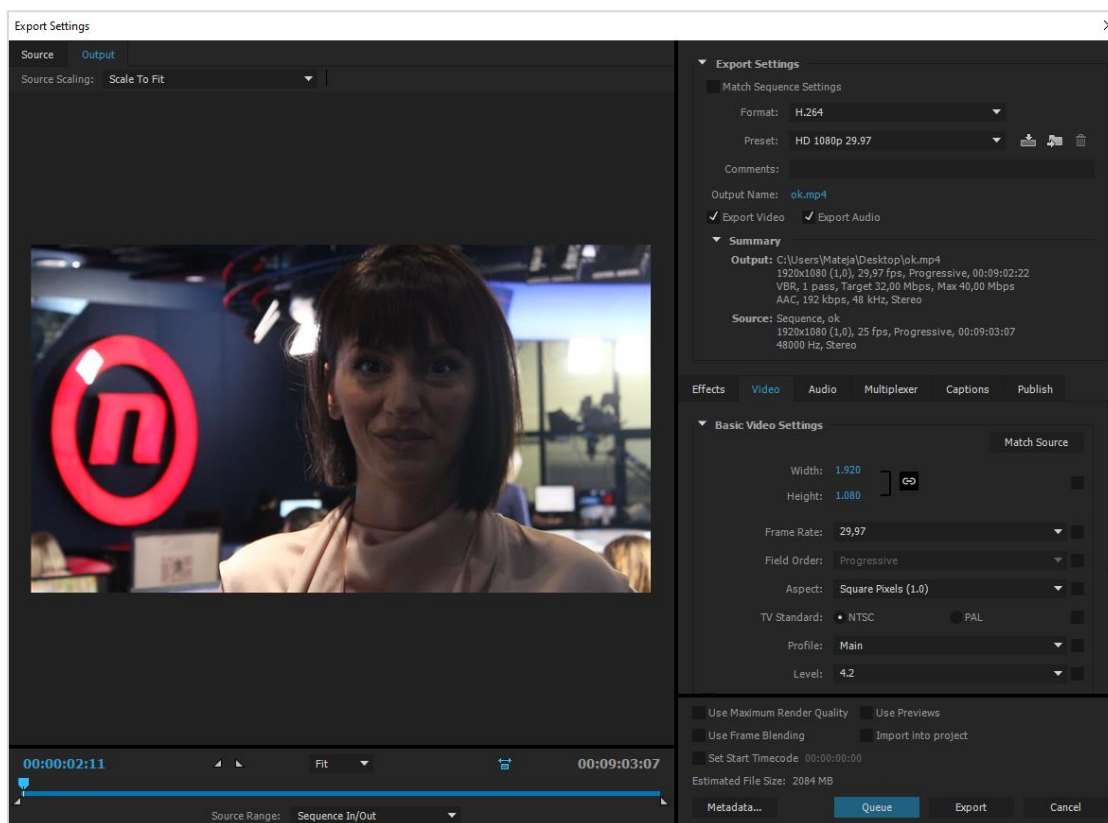

Slika 5.3.5. Prikaz trenutne sekvence

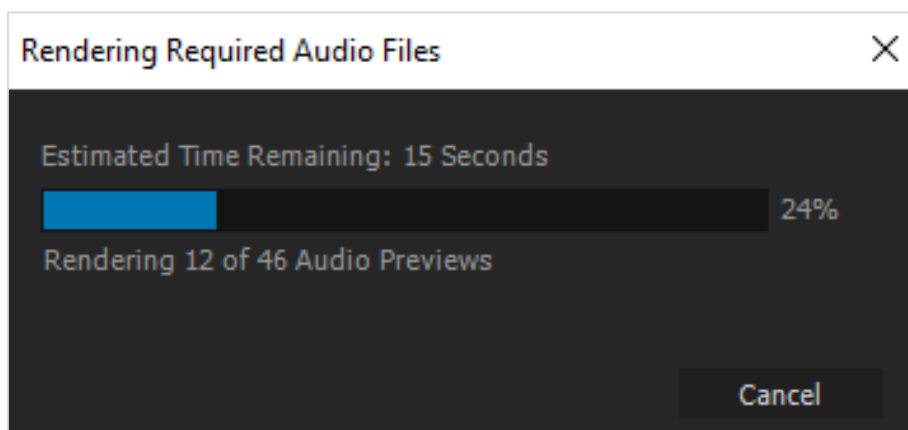
Slika 5.3.6. Prikaz trenutnog medijskog sadržaja

Na samom kraju, kada je reportaža bila sklopljena, osmislila sam i uredila uvodnu špicu, pridodala je ostatku izmontiranoga materijala te odabrala format u postavkama projekta i napokon izvezla sekvencu.

Slika 5.3.7. Postavke za izvoz sekvence

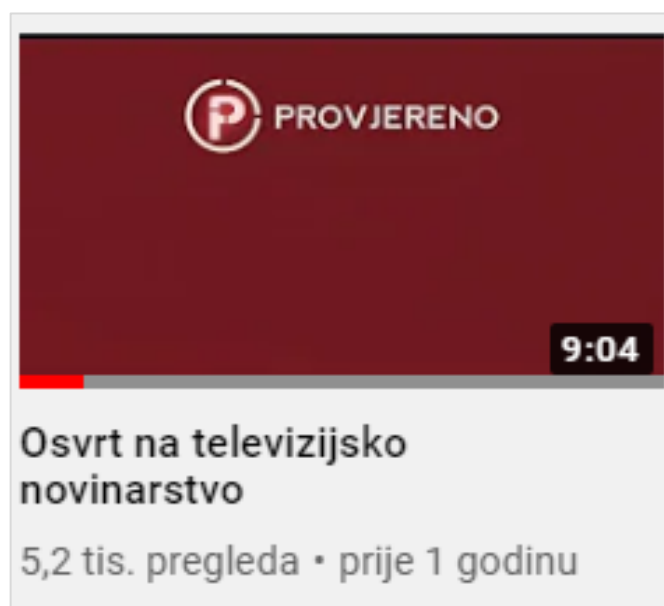
Izvoz sekvence ili (engl.) *export* ujedno je i posljednji korak koji sekvencu (uređeni materijal) oblikuje u video, odnosno MP4 datoteku koja je spremna za objavu, dijeljenje, presnimavanje te u konačnici za gledanje

Slika 5.3.8. Izvoz sekvence

5.4. Objava

Faza koja me je zasigurno učinila najsretnijom i najponosnijom u čitavom procesu izrade reportaže bila je upravo objava jer je to trenutak kada u rukama držiš svoj gotov rad koji je spreman na dijeljenje s drugima. Datum objave reportaže bio je 10. lipnja 2019. godine, a s obzirom na laku dostupnost i relativno dobru poziciju da reportaža bude vidljiva svima, odabrala sam da to mjesto bude platforma YouTube. S obzirom na to da je moj cilj bio da se prikaže realna strana novinarstva na televizijskoj platformi, reportaži sam nadjenula potpuno jednostavan naziv „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ u kojemu se na prvi pogled može zaključiti o čemu je riječ. Uz reportažu sam objavila i opis u obliku sažetka onoga što se nalazi unutar 9 minuta reportaže, navela popis sugovornika te potpisala sebe kao autoricu rada. Minijaturu ili (engl.) *thumbnail* samostalno sam izradila u programu Adobe Photoshop CC 2019 kako bi se i u tom segmentu naglasilo središte teme videa, tj. reportaže.

Slika 5.4.1. Izgled objavljene reportaže na platformi YouTube

Da bi rad bio vidljiv, bez obzira na objavu na spomenutoj platformi, potrebna je podrška i nekih drugih platforma, odnosno društvenih mreža. Zato sam rad odlučila podijeliti na svojem profilu društvene mreže Facebook što je doprinijelo njegovoj vidljivosti. U međuvremenu sam, prema dogovoru, svoj rad prosljedila i na službenu e-mail adresu emisije Provjereno, a odgovor koji sam dobila od glavne urednice i voditeljice bio je velik poticaj da i dalje ustrajem u onome što volim: „Veseli me da smo nekome inspiracija za ovaj poziv, nemam uopće percepciju da smo mi ti ljudi. Mi samo pokušavamo svoj posao odraditi najbolje što možemo, svim srcem. Nadam se da ćeš i ti sutra tim stopama kročiti. Zaslužuješ pohvalu jer sama si radila, snimala, montirala, ali jasno ti je

da je ljestvica na nebu. Držimo fige!“ To je bio odgovor, odnosno komentar onih čije mi je mišljenje bilo izuzetno važno pa je time moja misija zvana „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ uspješno obavljena.

Ono čemu se nimalo nisam nadala jest velika podrška medija koji su moj rad velikodušno podijelili sa svojom publikom. To su portali *Novatv.dnevnik.hr* i *ePodravina.hr* koji su, osim objave videa, dio svoga medijskog prostora posvetili članku na tu temu.

NASLOVNICA ▾ VIJESTI ▾ CRNA KRONIKA SPORT ▾ ŽIVOT ▾ VIDEO FO

VIJESTI KOPRIVNICA OBRAZOVANJE

DIVAN SVIJET

VIDEO Pogledajte vrhunski prilog studentice Sveučilišta Sjever o emisiji Provjereno i važnosti novinarstva

Novinarstvo je jedan divan svijet. Vrijedi se boriti kako bi jednoga dana bili pomoćnici javnosti, poručila je.

Objavio **Marko Dedić** - 19. lipnja 2019. 11:26h 0

Smatram da je svakome tko želi ući u svijet novinarstva potrebno prvenstveno upoznati novinarstvo na vlastitoj koži i krenuti u neki praktičan rad, navela je studentica druge godine Novinarstva na Sveučilištu Sjever u Koprivnici, Mateja Punek.

U sklopu kolegija napravila je prilog o novinarstvu u Hrvatskoj. Točnije, o emisiji Provjereno. Ovim pristupom želja joj je potaknuti studente, buduće novinare da se trude, bore i rade.

– Novinarstvo je jedan divan svijet. Vrijedi se boriti kako bi jednoga dana bili pomoćnici javnosti – poručila je.

Pogledajte, kazat ćemo, vrhunski prilog.

Osvrt na televizijsko novinarstvo
Gledat ću kasnije Dijeli
PROVJERENO

Slika 5.4.2. Članak o reportaži „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ na portalu *ePodravina.hr*²¹

²¹ <https://epodravina.hr/video-pogledajte-vrhunski-prilog-studentice-sveucilista-sjever-o-emisiji-provjereno-i-vaznosti-novinarstva/>

ČET
23:00
O EMISIJI
ZANIMLJIVOSTI
POGLEDAJ PROPUSTENO
PRATI

Ekipa emisije 'Provjereno' u studentskom radu dala pogled na novinarstvo iz svoje perspektive

19.6.2019 / 14:09 / Zanimljivosti

Veliko iskustvo...

Upisom na fakultet, gotovo svaki student ima svoju viziju i perspektivu novinarstva koju stječe putem teorije, dok u praksi to može izgledati potpuno drugačije. Zbog toga je Mateja Puneč, studentica novinarstva na Sveučilištu Sjever odlučila svojim kolegama pokazati što ih čeka u budućem poslu i napraviti kratak presjek pogleda na novinarsku profesiju iz perspektive članova redakcije emisije **'Provjereno'** Nove TV.

Studentica je snimila i montirala informativno-edukativnu reportažu u kojoj su joj novinari emisije 'Provjereno' ispričali svoja iskustva u svijetu novinarstva, kakvo je novinarstvo zapravo i koja je tajna njihova uspjeha. Kaže kako je njezina namjera ovu reportažu prijaviti i za Rektorovu nagradu.

Video je prvenstveno namijenjen studentima novinarstva i onima koji to tek žele postati, kako bi na primjeru jedne kvalitetne emisije i iskusnih novinara dobili sliku novinarstva. Urednica Ivana Paradžiković te reporteri Ana Malbaša, Kristian Došen, Mato Barišić, Maja Medaković i Ema Branica otkrili su u ovoj informativno-edukativnoj reportaži ono što na malim ekranima ne dolazi do izražaja; kako izgleda jedan dan u redakciji te kako teku pripreme za emisiju.

„U novinarstvu je vrlo važno slijediti instinkt i intuiciju. Vrlo je važno raditi svoj posao iz srca“, poručila je studentima i budućim novinarima urednica emisije 'Provjereno' Ivana Paradžiković.

Studentica koja je sama izradila video istaknula je kako joj je posjet Novoj TV i druženje s novinarima potvrdio da je novinarstvo ono čime se definitivno želi baviti te da nije pogriješila. *“Bila mi je ovo velika škola u kojoj sam stvarno uživala i puno naučila. Nadam se da će moji kolege i oni koji tek dolaze isto tako nešto naučiti iz ovog videa”,* rekla je Mateja.

Slika 5.4.3. Članak o reportaži „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ na portalu Novatv.dnevnik.hr²²

²² <https://novatv.dnevnik.hr/clanak/zanimljivosti/informativno-edukativna-reportaza-o-provjerenom---565334.html>

Putem društvenih mreža u podjeli URL-a reportaže sudjelovale su Facebook stranica *Provjereno*, *Studentski.hr*, *Zagorje.com*, Odjel za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru kao i spomenuti *ePodravina.hr* te *Nova TV*. Dobila sam naravno podršku i od Sveučilišta Sjever koje je također podijelio moj rad na svojoj Facebook stranici.

Slika 5.4.4. Objava rada na Facebook stranici Nova TV

Slika 5.4.5. Objava rada na Facebook stranici ePodravina.hr

Slika 5.4.6. Objava rada na Facebook stranici Studentski.hr

Slika 5.4.7. Objava rada na Facebook stranici Zagorje.com

Danas reportaža zahvaljujući svima njima na izvornoj platformi na kojoj je objavljena broji 5.288 pregleda.

6. Reportaža „Osvrt na radijsko novinarstvo“²³

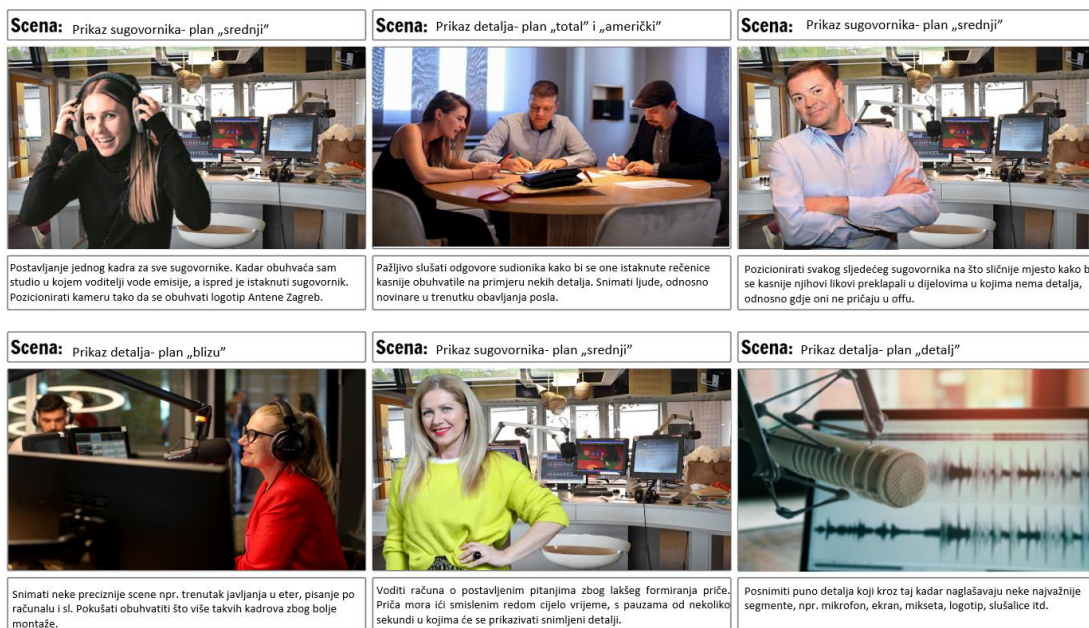
Kako bih proširila svoja novinarska iskustva i napravila nastavak prethodne reportaže, izvan potreba kolegija, na poticaj mentorice doc. dr. sc. Lidije Dujić pripremila sam još jednu reportažu s istom tematikom, ali ovaj put na primjeru radijskoga novinarstva. Rad je također napravljen na principu informativno-edukativne reportaže/dokumentarca, a ono po čemu se najviše razlikuje od prethodne jest to što je ova reportaža nešto opuštenije, odnosno zabavnije prirode. Razlog tome je što sam odabrala radijsku postaju Antena Zagreb, njihove voditelje i producente koji svakoga dana emitiraju sadržaj koji se bazira na *infotainmentu*, žanru koji je nastao miješanjem karakteristika zabavnoga i informativnoga programa. Ideja ovoga rada bila je približiti sliku radijskoga novinarstva na primjeru izabranoga radija te u konačnici uspostaviti odnos između radija i televizije, kao dva vrlo zastupljena elektronička medija u Hrvatskoj.

6.1. Kontakt i organizacija

Kao i u slučaju prethodne reportaže, prije svega sam odlučila pronaći službeni e-mail Antene Zagreb, javiti im se, predstaviti sebe i svoj zadatak. Ni u ovom slučaju nisam imala prevelika očekivanja, no odgovor koji je uslijedio doveo me je do toga da na kraju sve ono zamišljeno uspijem pretvoriti u još jedan uspješan zadatak. Odgovor izvršne urednice glasio je ovako: „Poštovana Mateja, nema problema! Rado ćemo Vam pomoći! Dolje u potpisu imate moj broj mobitela pa se slobodno javite kad uhvatite vremena da mi ispričate kako ste to otprilike zamislili i s kim bi sve s Antene htjeli pričati, kako bi se mogli dogovoriti za vrijeme snimanja.“

Vođena prethodnim iskustvom, ovaj mi je put organizacija bila nešto lakša jer sam znala što je sve potrebno obaviti prije samoga odlaska na snimanje. Tako sam i u ovom slučaju posudila potrebnu opremu u tehničkom kabinetu Sveučilišta Sjever (stativ Acebil I-605DX i fotoapararat Canon EOS 4000D), izradila sinopsis, knjigu snimanja te osmislila desetak pitanja.

²³ Dostupna na: <https://www.youtube.com/watch?v=jgNGtkGgVLs&t=94s>

Slika 6.1.1. Knjiga snimanja (storyboard) za potrebe snimanja reportaže

6.2. Snimanje reportaže

Datum snimanja reportaže, prema dogovoru s izvršnom urednicom Andreom Vitasović, bio je 20. rujna 2019. godine. Snimanje je počelo intervjuiranjem odabranih sugovornika, za što sam kao i u slučaju prethodne reportaže, osmislila desetak otvorenih pitanja. Navodim nekoliko primjera takvih pitanja: „Koje su se promjene dogodile u radijskom poslu ako usporedimo radio nekad i danas?“, „Kako se pripremate za emisiju, s obzirom na to da je radio format u kojem se sve emitira uživo?“, „Osim snalažljivosti i spontanosti, koje su još odlike radijskog voditelja i koliko je taj posao zapravo zahtjevan?“ i sl. Nositelji priče (sugovornici) ove reportaže bili su voditelji Tamara Loos, Saša Buneta, Barbara Kolar i Luka Bulić, urednica i voditeljica vijesti Marina Remenarić te producenti Marta Dugandžić i Dario Nikšić. Osim dijela u kojemu sam intervjuirala sugovornike, snimila sam i mnoštvo detalja kako bi se u montaži postigao uravnotežen odnos slike i zvuka.

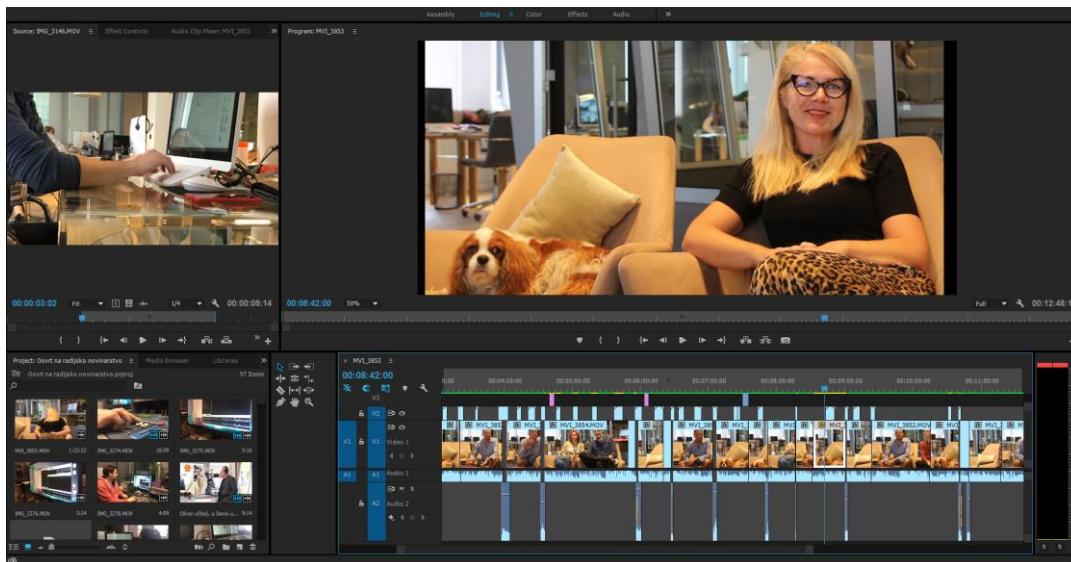
Slika 6.2.1. Kadar za intervjuiranje sugovornika

Slika 6.2.2. Snimanje detalja

6.3. Montaža snimljenog materijala

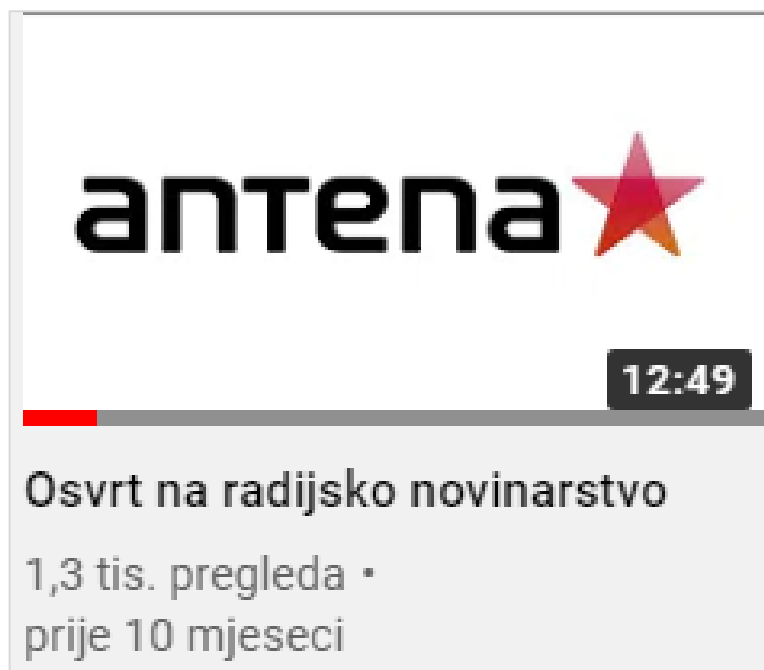
Za uređivanje prethodno snimljenoga materijala, koristila sam također program Adobe Premiere Pro CC 2015. Proces montiranja bio je u potpunosti jednak onome u reportaži „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ pa sam se tako i u ovom slučaju vodila metodom „korak-po-korak“. Ovaj je put faza montiranja bila nešto lakša i brža jer sam imala određeno iskustvo te je i objava reportaže došla vrlo brzo na red.

Slika 6.3.1. Glavni prozor programa Adobe Premiere Pro prilikom montaže videa „Osvrt na radijsko novinarstvo“

6.4. Objava

Datum objave reportaže bio je 27. rujna 2019. godine, a platforma koju sam odabrala bila je također YouTube. Naziv „Osvrt na radijsko novinarstvo“ izabrala sam po uzoru na prethodnu reportažu „Osvrt na televizijsko novinarstvo“, a osim samoga naziva iz kojega se može vidjeti tema, u deskripciju sam dodala sažetak onoga što se nalazi unutar 12 minuta trajanja videozapisa, navela popis sugovornika te se potpisala kao autorica rada. Kako bi prvi dojam reportaže bio što bolji, također sam uredila minijaturu u programu Adobe Photoshop CC 2019. Radi veće vidljivosti rad sam podijelila na svojim društvenim mrežama (Facebook i Instagram), a potom prosljedila i na službeni e-mail Antene Zagreb, nakon čega su i oni moj rad postavili na društvenu mrežu Instagram u obliku dvadesetčetverosatne priče ili tzv. *story* te potom i na društvenu mrežu Facebook uz opis: „U #JutarnjiShow nam je stigla studentica novinarstva i snimila reportažu. Baci pogled ispod!“ Zahvaljujući njihovoj podršci, kao i podršci bližnjih koji su rado podijelili moj rad na svojim profilima, ova reportaža dosegla je 1.386 pregleda.

Slika 6.4.1. Izgled objavljene reportaže na platformi YouTube

Slika 6.4.2. Objava rada na Facebook stranici Antena Zagreb

7. Profesionalno i etično novinarstvo

Kroz tri godine preddiplomskoga studija, profesori su često naglašavali kako je novinarstvo profesija koja svojim radom direktno utječe na medijsku publiku pa je samim time na novinarima velika odgovornost da svaki korak prilikom rada bude u potpunosti etičan, odnosno da ne povrjeđuje i ugrožava nikoga. „Novinarska etičnost temelji se na općim moralnim načelima i društvenim vrijednostima kao što su istinitost, sloboda, poštivanje dostojanstva osobe i njezine privatnosti, pravo na informacije i na ispravak informacije, javnost i transparentnost rada, odgovornost i medijska kompetencija.“²⁴ Upravo tu stranu novinarstva najbolje možemo razumjeti i upoznati samostalnim upuštanjem u neki od novinarskih zadataka. Faza koja je bila temeljna prilikom realizacije spomenutih studentskih radova (reportaža) jest upravo etičnost, odnosno poštivanje načela novinarske profesije. Od samoga javljanja i stupanja u kontakt pa sve do objave radova vrlo je važno bilo voditi računa o tome da moj novinarski pristup bude profesionalan, a etičnost reportaže zadovoljena, odnosno u skladu s načelima koje propisuje Kodeks časti hrvatskih novinara.

Kako gotovo svaka profesionalna medijska kuća ima svoju arhivu priloga, emisija i cjelokupnoga rada, tako sam i ja odlučila pohraniti svoje reportaže i spremi ih u svoju arhivu studentskih radova. Da snimljene reportaže ne bi ostale tek objavljene na platformi koja ne garantira sigurnost u stvaranju trajnih uspomena, izradila sam primjerak reportaža u tradicionalnom i pomalo zastarjelom, ali trajnom obliku – presnimavanjem na DVD – u skladu s poznatom frazom „verba volant, scripta manent“, ili u prijevodu „riječ i odlijeću, pisano (u ovom slučaju pohranjeno) ostaje“.

Slika 8.1. Vanjski izgled kutije s DVD-ima u kojoj su primjerci snimljenih reportaža

Slika 8.2. DVD-i „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ i „Osvrt na radijsko novinarstvo“

²⁴ <https://obljetnica.hrt.hr/leksikon/n/novinarska-etika/>

8. Zaključak

„Kraljica“ novinarskih žanrova sinonim je s kojim se susrećemo u gotovo svakoj literaturi posvećenij reportaži. Već po tome možemo zaključiti da se reportaža izdvaja u odnosu na ostale žanrove. To se ne odnosi samo na njezinu složenu formu, obilježja ili pravila prema kojima nastaje, nego i na to da prema izboru teme najlakše prodire do publike. Samim time su i reporteri, odnosno nositelji priča, u očima publike drugačiji od novinara koji rade u nekim drugim žanrovima.

Osnovna teza ovoga završnog rada bila je da iza profesionalnoga novinarstva ne stoje „zvijezde“ kojima je prioritet popularnost, već novinari koji sebe i svoj posao gledaju kao poziv u službi i interesu javnosti, što publika prepoznaje i cijeni. Upravo profesionalno novinarstvo i profesionalne novinare možemo vidjeti u emisijama koje se bave reportažama jer je to žanr koji zahtjeva veliku pripremu, snalažljivost, hrabrost, odvažnost pa i odricanje. Primjer takvoga novinarstva upravo je emisija *Provjereno* i njihovi novinari/reporteri koji svoj izgrađeni identitet ne koriste za slavu i popularnost, već se (i) njime bore za pravdu potpunih neznanaca, unatoč tome što ih to ponekad i osobno može ugroziti. Prilikom snimanja reportaže „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ jedan je od sugovornika na pitanje „Kakav je osjećaj raditi posao koji volite?“ odgovorio ovako: „Prva neka linija kad prepoznaš da radiš ono što voliš je da to ne shvaćaš kao posao, da ti nije teško ostati prekovremeno, da ti nije teško od doma nešto raditi ako treba. Jednostavno uopće nemam osjećaj da sam ja zaposlen i da sam radnik koji nešto radi, nego jednostavno to radim i samo me još za to i plate.“ To je ono što potvrđuje da profesionalno novinarstvo i profesionalni novinari još uvijek postoje. Prema tome, teza koja je postavljena u uvodu završnoga rada u potpunosti je potvrđena, odnosno dokazana.

Mihovilović je (2007: 17) u predgovoru knjige *Profesionalni novinar* napisao: „Novinarstvo se najbolje uči u praksi. Osim prakse, ništa drugo budućeg novinara ne može pripremiti za taj posao.“ Iako se dva dana koja sam provela u redakcijama snimajući svoje reportaže i usvajajući dodatno znanje ne mogu nazvati praksom, upravo su ta dva dana bila dovoljna da upoznam neku drugu stranu novinarstva (koju teorijska podloga ne može prikazati) i naučim nešto novo. Ono što sam posebno upamtila tek su dvije riječi koje mi je Ivana Paradžiković, novinarka, voditeljica i glavna urednica emisije *Provjereno*, nekoliko puta ponovila: „Slušaj instinkt.“ Slušajući instinkt pronašla sam ono čemu se u budućnosti u potpunosti želim posvetiti, a to je reportaža – „kraljica“ novinarskih žanrova, zaista.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, MATEJA PUNEK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom REPORTAŽE O TELEVIZIJSKOM I RADIJSKOM NOVINARSTVU (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Mateja Punek
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, MATEJA PUNEK (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom REPORTAŽE O TELEVIZIJSKOM I RADIJSKOM NOVINARSTVU (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Mateja Punek
(vlastoručni potpis)

9. Literatura

Knjige:

- [1] Brautović, Mato 2011. *Online novinarstvo*. Školska knjiga. Zagreb.
- [2] Malović, Stjepan. 1995. *Novine*. InterGrafika. Zagreb.
- [3] Malović, Stjepan. 2005. *Osnove novinarstva*. Golden marketing-Tehnička knjiga. Zagreb.
- [4] Mihovilović, Maroje. 2007. *Profesionalni novinar*. Profil international. Zagreb.
- [5] Pavlinić, Vladimir. 2001. *Stil i jezik novinara*. Tomagraf. Zagreb.
- [6] Perešin, Tena. 2010. *Televizijske vijesti*. Naklada Medijska istraživanja. Zagreb.
- [7] Prčić, Hrvoje. 2008. *12 najboljih reportaža iz Hrvatske: 5 godina u žutom okviru 2003.-2008*. Adria Media. Zagreb.
- [8] Sapunar, Marko. 1995. *Osnove znanosti o novinarstvu*. Epoha. Zagreb.

Časopisi:

- [1] Dimitrović, Aco. 2004. „Fotoreporter – promatrač ili sudionik“. *Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije*. Vol 10, br. 2, str. 99-106. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=36238> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]
- [2] Jakovljević, Mirko. 2016. „Kreativnost – opredjeljujući faktor u radu televizijskog reportera“. *In medias res: časopis filozofije medija*. Vol. 5, br. 9. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=251560>. [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]
- [3] Jakovljević, Mirko. 2017. „Imaginacija – bitan činilac u radu televizijskog reportera“. *In medias res: časopis filozofije medija*. Vol. 6, br. 11. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=274947> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]
- [4] Mučalo, Marina. 2000. „Prikaz rezultata analize programskih sadržaja radijskih postaja na području Zagreba i Zagrebačke županije“. *Politička misao: znanstveni časopis za politologiju*. Vol 37, br. 4, str. 113-128. <https://hrcak.srce.hr/26853>>. [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

Mrežni i elektronički izvori:

[1] Aaron Sherman. StoryboardThat. „Što je storyboard?“. <https://www.storyboardthat.com/hr/blog/e/%C5%A1to-je-a-scenarija>> [Pristupljeno 25. srpnja 2020.]

[2] Belavić, Zlatna. 2003. Medijska kultura u nastavi. „Tv-reportaža“. Zapis. Bilten hrvatskog filmskog saveza. http://www.hfs.hr/hfs/zapis_clanak_detail.asp?sif=394> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[3] Dedić, Marko. ePodravina.hr. „Pogledajte vrhunski prilog studentice Sveučilišta Sjever o emisiji Provjereno i važnosti novinarstva“. <https://epodravina.hr/video-pogledajte-vrhunski-prilog-studentice-sveucilista-sjever-o-emisiji-provjereno-i-vaznosti-novinarstva/>> [Pristupljeno 26. srpnja 2020.]

[4] Dnevnik.hr. „Ivana Paradžiković, emisija 'Provjereno' i serija 'Na granici' dobitnici su prestižne nagrade Zlatni studio!“. <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/dodjela-zlatnog-studija-2020---596352.html>> [Pristupljeno 24. srpnja 2020.]

[5] Dnevnik.hr. „Ivana Paradžiković nagrađena za promicanje ljudskih prava“. <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/ivana-paradzikovic-dobitnica-nagrade-josko-kulusic.html>> [Pristupljeno 24. srpnja 2020.]

[6] Dnevnik.hr „Provjereno dobitnik Večernjakove ruže, Ivana Paradžiković javila se uživo: 'Srce mi je kao kuća, hvala!'“ <https://novatv.dnevnik.hr/informativni/provjereno/>> [Pristupljeno 24. srpnja 2020.]

[7] Festival reportaže i reportera. <https://framafu.com/>>. [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[8] Hnd.hr. „NAGRADE HND-A: OBRAZLOŽENJA NAGRADA PO KATEGORIJAMA“. <https://hnd.hr/nagrade-hnd-a-obrazlozenja-nagrada-po-kategorijama>> [Pristupljeno 24. srpnja 2020.]

[9] HRT. Leksikon radija i televizije. „Novinarska etika“. <https://obljetnica.hrt.hr/leksikon/n/novinarska-etika/>> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[10] Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=20278>> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[11] Hrvatska radiotelevizija. „Podaci o odašiljačima za programe Hrvatskoga radija (HRT – HR)“. <https://www.hrt.hr/291112/hrt/podaci-o-odasiljacima-za-programe-hrvatskog-radija>> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[12] Jokoš, Ines. Hrvatski filmski savez. „Radijska reportaža kraljica je novinarskih vrsta“. http://www.hfs.hr/nakladnistvo_zapis_detail.asp?sif_clanci=34552#.Xxmxdp4zaUn> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[13] Lettre Ulysses Award for the Art of Reportage. „The art of reportage“. https://www.lettre-ulysses-award.org/about/Art_of_Reportage.html> [Pristupljeno 25. srpnja 2020.]

[14] Meduza.carnet.hr. „Upute za korištenje alata za obradu video sadržaja“. https://meduza.carnet.hr/uploads/documents/Upute_za_koristenje_alata_za_obradu_video_sadrzaja.pdf> [Pristupljeno 26. srpnja 2020.]

[15] Novatv.dnevnik.hr. „Ekipe emisije 'Provjereno' u studentskom radu dala pogled na novinarstvo iz svoje perspektive“. <https://novatv.dnevnik.hr/clanak/zanimljivosti/informativno-educativna-reportaza-o-provjerenom---565334.html>> [Pristupljeno 26. srpnja 2020.]

[16] Novatv.dnevnik.hr. Provjereno. <https://novatv.dnevnik.hr/informativni/provjereno/>> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[17] Poslovni.hr. „Dodijeljena Velebitska degenija, nagrada za najbolji novinarski rad s područja zaštite okoliša i prirode“. <https://www.poslovni.hr/lifestyle/dodijeljena-velebitska-degenija-nagrada-za-najbolji-novinarski-rad-s-podrucja-zastite-okolisa-i-prirode-328159>> [Pristupljeno 24. srpnja 2020.]

[18] Promise.hr. 2018. „Novinare poticao na pisanja reportaža - KRALJICA NOVINARSTVA; no kraljice izumrle, a novinarstvo zaglavilo u plićaku“. <http://promise.hr/novinare-poticao-pisanja-reportaza-kraljica-novinarstva-no-kraljice-izumrle-a-novinarstvo-zaglavilo-plicaku/>>. [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[19] Radio drama. Treći program hrvatskog radija. <https://radio.hrt.hr/treci-program/emisija/radio-drama/681/>> [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[20] Romić, Zlatko. Festival reportaže i reportera. „HRVATSKA RIJEČ, SUBOTICA: Reportaža izumire, a ni novinarstvo nije zdravo“. <https://framafu.com/hr/hrvatska-rijec-subotica-reportaza-izumire-a-ni-novinarstvo-nije-zdravo/263/>>. [Pristupljeno 23. srpnja 2020.]

[21] Smith, Christopher. Agitraining.com. „What is Premiere Pro“. <https://www.agitraining.com/adobe/premiere-pro/classes/what-is-premiere-pro>> [Pristupljeno 25. srpnja 2020.]

10. Popis slika

1. Slika 5.1.1. Knjiga snimanja (*storyboard*) za potrebe snimanja reportaže.....16
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
2. Slika 5.2.1. Kadar za intervjuiranje sugovornika.....17
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
3. Slika 5.2.2. Snimanje najave za emisiju.....17
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
4. Slika 5.3.1. Vizualni identitet programa Adobe Premiere Pro.....18
[<https://en.logodownload.org/adobe-premiere-pro-logo/>, dostupno 25. srpnja 2020.]
5. Slika 5.3.2. Glavni prozor programa Adobe Premiere Pro prilikom montaže videa „Osvrt na televizijsko novinarstvo“.....19
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
6. Slika 5.3.3. Prozor za odabir medijskoga sadržaja.....20
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
7. Slika 5.3.4. Traka za uređivanje sekvence.....20
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
8. Slika 5.3.5. Prikaz trenutne sekvence.....21
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
9. Slika 5.3.6. Prikaz trenutnoga medijskog sadržaja.....21
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
10. Slika 5.3.7. Postavke za izvoz sekvence.....22
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
11. Slika 5.3.8. Izvoz sekvence.....22
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
12. Slika 5.4.1. Izgled objavljene reportaže na platformi YouTube.....23
[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]
13. Slika 5.4.2. Članak o reportaži „Osvrt na televizijsko“ novinarstvo na portalu ePodravina.hr.....24

	[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]	
14.	Slika 5.4.3. Članak o reportaži „Osvrt na televizijsko“ novinarstvo na portalu Novatv.dnevnik.hr.....	25
	[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]	
15.	Slika 5.4.4. Objava rada na Facebook stranici Nova TV.....	26
	[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]	
16.	Slika 5.4.5. Objava rada na Facebook stranici ePodravina.hr.....	26
	[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]	
17.	Slika 5.4.6. Objava rada na Facebook stranici Studentski.hr.....	26
	[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]	
18.	Slika 5.4.7. Objava rada na Facebook stranici Zagorje.com.....	26
	[Vlastiti izvor, dostupno 25. srpnja 2020.]	
19.	Slika 6.1.1. Knjiga snimanja (<i>storyboard</i>) za potrebe snimanja reportaže.....	28
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	
20.	Slika 6.2.1. Kadar za intervjuiranje sugovornika.....	28
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	
21.	Slika 6.2.2. Snimanje detalja.....	28
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	
22.	Slika 6.3.1. Glavni prozor programa „Adobe Premiere Pro“ prilikom montaže videa „Osvrt na radijsko novinarstvo“.....	29
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	
23.	Slika 6.4.1. Izgled objavljene reportaže na platformi YouTube.....	30
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	
24.	Slika 6.4.2. Objava rada na Facebook stranici Antena Zagreb.....	30
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	
25.	Slika 7.1. Vanjski izgled kutije s DVD-ima u kojoj su primjerci snimljenih reportaža....	31
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	
26.	Slika 7.2. DVD-i „Osvrt na televizijsko novinarstvo“ i „Osvrt na radijsko novinarstvo“.....	31
	[Vlastiti izvor, dostupno 26. srpnja 2020.]	